Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 163 (13877) | 1972 оной июлиин 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ПОЛИТИЧЕСКЭ ГҮН УДХАТАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэрнин үндэhөөр, партиин ЦК-ай майн Пленум партийна документнүүдые hэлгэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, 1973—1974 онуудай туршада партийна документнүүдые hэлгэхэ шиидхэбэри гаргаhан байна. Энэ хадаа политическэ гүн удхатай хэрэг болоно. Иимэ ехэ удхашартай партийна хэмжээ ябуулгын гол зорилгонь юуб гэхэдэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл, эршэ зоригжол улам бадаруулха, харюусалгыень бүри ехэ болгохо, журамыень хангаhжуулха, али бүхы хэрэгтэ тэдэнэй түрүү үүргыень улам дээшэлүүлхэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые партийна организацинуудай хэр зэргээр бэелүүлжэ байhыень шалгаха хэрэг болоно бшуу.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикын промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинууд өөhэдынгөө ажал хүдэлмэринге нилээд hайжаруулаа, партийна хүдэлмэрнин арга метод нарижу улагдаа, дүй дүршэлөөр баяжаа. Партийна ажабайдалай ленинскэ гурим нарин нягтаар сахигдана. Хамтаараа ударидалгын ленинскэ гол ёhонууд хэлбэрилгэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ ашатай туhатайгаар хэгдэнэ. Шүүмжэлэгдэhэн дутагдалнууд усадхагдана.

Дийлэнхы олонхи партийна организацинуудта партийна суглаанууд Уставаар хараалагдаhан болзор соогоо зарлагдана, экономико болон соёл культураяа саашадань хүгжөөхэ, политическэ болон үзэл сурталай хүдэлмэрн эрид hайжаруулха тухай шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Партийна суглаанай батал ан гаргаhан тогтоолой хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байhаниинь хинан шалгагдана. Тэрэниие бэелүүлхэ тухайгаа тодорхой хэмжээнүүд абтана.

Иимээр хүдэлжэ байhан партийна организацинуудта али бүхы хүдэлмэринь урагшатай hайнаар ябана. Алибаа хэрэг үрэмжэтэй байна. Ямаршье хэрэгтэ партийна организацин нүлөө ба үүргын ехэ байдагынь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци үүсхэлтэй оролдосотойгоор ажаллана. Коммунистнуудынь даалгагдаhан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана. Коммунистнууд ямараар хүдэлжэ байhан тухайгаа, партийна даалгабарняа хэр зэргээр дүүргэжэ байhан тухайгаа суглаанууд дээрэ нүхэдтөө дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэг. Эсоогоо хэдэг заншалтай. Партийна журам наринаар сахигдадаг. Журам хазагайруулhан хүн тушаа хэмжээн абтадаг. Колхозно үйлэдбэриин hалбари бүхэндэ ажаллажа байhан коммунистнууд түрүү үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, бүхы бусад хүнүүдтэ үльгэр жэшээ харуулдаг байха юм. Иимэ хадань колхоз республикын түрүү ажахынуудай зэргэдэ ябана. Мал ажалай продукци гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэнхэй. Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозуудай, Хоринн аймагай Анаагай совхозой партийна организацинууд баhа нямэрхүүгээр ажаллана. Иимэ оролдосотойгоор хүдэлдэг партийна организацинуудые тоолохо болоо hаа, республика дотор олон бии.

Партийна организацинууд өөhэдынгөө зэргэдэ түрүү хүнүүдые абажа, алибаа хэрэгтэ үүргэ, нүлөөгөө улам бүри дээшэлүүлнэ. Партиин райкомууд, эхин партийна организацинууд энэ шухала хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг болонхой. XXIV съездhээ хойшо үнгэрhэн үе соо партида абтаhан хүнүүдэй дунда хүдэлмэришэд 53,5 процент, колхозниигууд 0,6 процент, комсомолшууд 44,6 болоно.

Тиигэбэшье зарим партийна организацинуудай ажал хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд тохёолдоно. Зарим коммунистнуудай зүгhөө Программа болон Устав нарин нягтаар сахигагүй ябадал үзэгдэнэ. Партийна журам хазагайруулагдана. Хэжэнгын, Хяагтын, Хурамхаанай аймагуудай хэдэ хэдэн партийна организацинуудта Уставаар хараалагдаhан болзор соо суглаан зарлагданагүй, олохон ушарта суглаанууд амжалтагүйгоор үнгэрнэ. Суглаан дээрэ табигдаhан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зарим коммунистнууд яахадаашьеб идэбхитэйгээр хабаадалсанагүй. Суглаанай баталан абаhан шиидхэбэри бүрин бэелүүлхэ талаар тодорхой хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Хэмжээ ябуулгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байhыень хинан шалгаха ябадал hула. Партийна суглаан хадаа коммунистнуудые али бүхы талаар хүмүүжүүлгын политическэ hургуули ха юм даа. Тиимэ хадань партийна суглаа Уставаар хараалагдаhан болзор соонь бэлэдхэл hайнтайгаар зарлаха, тэндэ шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, суглаанайнгаа тогтоол хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, коммунистнуудай оруулhан дурадхалнуудые хараада абалсаха хэрэгтэй.

КПСС хадаа совет арадай вождь, хүдэлмэришэн ангиин болон бүхы ажалшадай политическэ хүтэлбэрилэгшэнь, олон зоной дайшалхы манлай ха юм. Манай үеын ухаан бодол, алдар соло, арюун сэдьхэл гээшэ гэжэ партиие агуу Ленин нэрлэhэн байна бшуу. Тиимэhээ партида эгээл түрүү, шэмэй эрхим, болбосоронги хүнүүд абтаха ёhотой. Теэд бодото байдал дээрэhээ хараад үзэхэдэ, иимэ эрилтэ наринаар сахигдана гэхын аргагүй. 1972 оной гараhан сагhаа хойшо Бэшүүрэй ба Зэдын аймагуудта партида абтаhан хүнүүдэй дунда нэгэшье хонишон үгы, Бэшүүрэй аймагта нэгэшье hаалишан үгы байха юм. Тиихэдэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком кандидадуудые, Сэлэнгын райком 7 кандидадуудые гэшүүндэ абахаяа арсаhан байна. Түрүү хүнүүд байгаа hаань, партиин гэшүүндэ абахаяа арсахагүй байгаа бшуу. Энэ хадаа юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, зарим эхин партийна организацинууд иимэ шухалын шухала хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандана гээшэ.

Тэрэшэлэн баhа нэгэ горитойхон дутуу дунда тухай хэлэнгүй байхаар бэшэ. Хэзээ нэгэтэ партийна талаар зэмэ абаhан коммунистнууд тухай асуудал зарим партийна организацинууд хэдэн арбаад жэл соо хаража үзэнгүй байдаг дутагдалтай. Зэмэ абаhан хүнүүд заhардаг, дутуу дундаяа усадхадаг, зүб замда гарадаг ха юм. Жэшээнь, хэрбээ коммунист зэмэтэ донгодолго абаа hаа, хэдэн арбаад жэл соо донгодолтойгоо зандаа ябаха ёhогүй бшуу. Иимэ коммунист тухай асуудал партийна суглаан дээрэ саг соогоо хаража үзэгдэхэ, зүбөөр шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Партийна документнүүдые hэлгэхэ хэрэгтэ бэлэдхэхэ зуура, КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, эхин партийна организацинууд тон ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно. Партийна организацинууд алибаа хүдэлмэринеэ: эмхидхэлэй, политическэ, үзэл сурталай хүдэлмэри эрид hайжаруулха, Программа болон Уставай эрилтэнүүдые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ талаар коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилготой.

«Партийна документнүүдые hэлгэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоол мүнөө партиин райкомуудай пленумүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэжэ байнхай. Тэндэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд баталан абтаха зэргэтэй. Мүн саашадаа эхин партийна организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ, шухала хэмжээнүүд хараалагдаха болоно. Эдэ суглаануудые үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлые бадаруулха шухала.

ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ

ЭРШЭ • ШАНАР • ДЭЛИСЭ

ОЙН БАЯРАЙ ТЭМДЭГТЭ ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй эршэ үдэр ерэхэ бүри улам шангадажа байна. Ленинэй ордено Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай коллектив энэ мүрысөөндэ оролсожо, ойн хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртэхэ зорилго урдаа табинхай.

Комбинадай коллектив табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорhоонь урид дүүргээд, даабариhаа гадуур 4,2 миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргаба. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 9,8 процентээр ехэ продукци худалдагдаhан байна. Үйлэдбэриин хуушан талмай дээрэ, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар ехэ продукци бүтээгдээ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, комбинадай 100 хүдэлмэришэн бүхэн 110 хүнэй нормо дүүргэдэг болоо.

Үсэлэгдэhэн малай гэдэhэ дотор сэбэрлэдэг заводой коллектив социалис мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлана. Тэдэнэр хахад жэлэйнгээ даабарие 40 шахуу процентээр үлүүлэн дүүргээ.

Шубуунай үдэ, хөөбэриин цехэй хүдэлмэришэд жэлэй эхинhээ хойшо продукци үйлэдбэрилгые нилээд ехээр дээшэлүүлhэн байна. Цехэй коллектив хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 17 мянган түхэригэй подушкануудые хэжэ, республикынгаа, мүн бусад область, хизаарнуудай худалдаа наймаанай организацинуудта тушааба.

Габшагай ажалай эдэ үдэрнүүдтэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо олоншорhоор. Мүнөө комбинадай хүдэлмэришэдэй табадахи хүн бүхэн ажалайнгаа бүтээсые табан жэлэй гурбадахи жэлдэ туйлахаар хараалагдаhан хэмжээндэ хүргэжэ шадаа. Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл 8 часай даабарие 7 часай туршада дүүргэнэ. Мяха шулагша А. Королёв, колбаса хэхэ мяха бэлдэгшэ М. Гулькин, хүдэлмэришэн А. Хабалтуева, техническэ фабрикадуудай цехэй хүдэлмэришэн Г. Черняева болон бусад үйлэдбэриин түрүүшүүл даабаряа нэгэ часаар уридшална.

Комбинадай коллектив ССР Союзай 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ шалгарhан коллективүүдые ойн баярай хүндэтэ тэмдэгээр шагнаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолтой танилсаад, хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэхын түлөө мүрысөө улам эршэмтэйгээр дэлгэрүүлбэ. Продукци бүтээхэ, худалдаха энэ жэлэй түсэбые декабриин 28 болотор дүүргэхэ, даабариhаа гадуур 600 мянган түхэригэй продукци худалдаха гэжэ тэдэнэр хараалба.

Г. ХАРЧЕНКО.

Һурагшад набшаhата тэжээл бэлдэнэ

Совхозой түб—Тори тосхонhоо холо бэшэхэнэ баглайран харлаhан hөөг бургааhата ой соо хүбүүд, басагадай хүхюунээр энеэлдэхэ элихэнээр дуулдана. Эндэ нютагай дунда hургуулиин ахалагша классуудай бүлэг hурагшад нэгэдэхи отделениин хонишод В. В. Семеновой, Р. С. Абдульяновай даадаг отарада набша намаа отолжо, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ байна. Һурагшад отолжо, уяhан набша намаагаа эндэ тэндэ бухаллана. Механизаторнууд Д. Ф. Климов, Д. Е. Зайцев хоёр «Беларусь» тракторайнгаа тэргэ дээрэ боолтонуудыень ашажа, хонишодой үбэлжөөнэй байра тээшэ hубарилдаhаар саашалнад. Тиигэжэ Ториин дунда hургуулиин hурагшад түрүүшынгээ үдэр 100 шахуу центнер набша намаа бэлэдхэhэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ набшаhата тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа үргэлжэлhөөр.

В. БАШАРОВ.

Зэдын аймаг.

ХҮН БҮХЭН ХЭДЭН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ

Виктор Васильевич Черемшинэй даадаг комплексно бригада 1-дэхи СМУ-гай хүдэлмэришэдэй дунда суутайшье, мэдээжэшье юм. Барилгашадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ олон дахин шалгаржа гараhан энэ бригадын гэшүүд хэлэhэн үгэдөө заатагүй хүрэдэг.

Тэдэнэр жэлэй түрүүшын хахадай даабарие болзорhоонь табан хоногоор уридшалан дүүргээ. Комплексно бригадын гэшүүд олон байратай гэрнүүдэй, үхибүүдэй, медицинскэ эмхи зургаануудай байшангуудай hуури табиха даабаритай юм. Энэ ажалаа саг соонь, hайнаар дүүргэhэн лэ байдаг.

Бригада жэлэй эхинhээ хойшо городой 18-дахи кварталай 110 байратай шэнэ гэрэй, мүн Советскэ район дотор баригдажа байгаа «Турист» гостиницын hуури табижа дүүргээ. Жэлэй дүүрэтэр Комушки тосхондохи больницын hуури табиха түсэбтэй.

Барилгашад түсэбөө, абаhан уялгаяа жэл бүхэндэ үлүүлнэ. Амжалта ямар аргаар туйлагданаб гэхэдэ, бригадын бүхы гэшүүд хэдэн мэргэжэл шудаланхай, бэе бэеынгээ хэхэ ажалые ядалгүй бүтээдэг юм. Хүн бүхэн электрогагнуурщын, бетонщигой, шулууша дарханай ажал хэдэг болонхой.

Василий Щурыгин, Василий Крылов, Николай Трипутен гэгшэд халаанайнгаа даабарие 130—140 процентдэ хүргэнэ. Бригадын бусад гэшүүд даабаряа мүн лэ холо үлүүлнэ.

Түрүү барилгашад бүгэдэ совет арадай hайндэрые — СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалдаа амжалтатайгаар угтаха, жэлэй түсэбые декабриин 25 болотор дүүргэхэ гэжэ шиидэhэн байна.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүн В.А. Шурыгин ажалдаа.

Авторай фото.

КОСИЛКЫН ТАРШАГАНААН ТАҺАЛДАНАГҮЙ

Ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхөөр үбhэ тэжээл бэлдэжэ абахын тула Саянай совхозой хүдэлмэришэд, луговодууд хабарhаа нааша даалгагдаhан сабшалангаа гол, горходой уhаар hайса уhалжа, үтэгжүүлhэн, горитойхон хүдэлмэри хэhэн юм. Энээнэйнь ашаар мүнөө тус ажахын уhалагдадаг сабшалан хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар ургаhан байна.

Харбяангууд гэжэ газарта 190 гектар сабшалан даажа абаhан үнинэй луговод Ендон Лопсонович Аюшеев нёдондо 2.445 центнер үбhэ хуряажа, ажахы доторoo шалгарhан намтартай. Байгша ондо хура бороогүй, ган гасууршье hаань, энэ нүхэрэй даажа абаhан сабшалан нёдондонойхиhоо дутуугүй hайнаар ургаhан байна.

Сабшалангай ногооной хагдаржа шэнгэрхэhээ урид хуряажа абахаар шиидэhэн тус совхозой оньhожоруулагдамал звено нэн түрүүлэн Ендон Аюшеевэй сабшалангай ногоо сабшажа захалаа. Эндэ үнинэй механизатор Юрий Бадмаевич Шактамаев үбhэ сабшаха халаанайнгаа даабари сүм дүүргэнэ.

К. ГАБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тракторист Ю. Шактамаев.

Авторай фото.

Түнхэн.

СЭВ-эй XXVI СЕССИ

Харилсан туhалалсалга—хани барисаанай жама ёhон

Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй XXVI сесси Москвада июлиин 11-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. XXV ба XXVI сессинүүдэй хоорондо Соведэй хэhэн ажал ябуулга тухай СЭВ-эй Гүйсэдхэхэ комитедэй элидхэлые, тэрэшэлэн комитедүүд болон саг үргэлжын комиссинуудай элидхэлнүүдые сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ.

Кубын КП-гэй ЦК-гай секретариадай гэшүүн, Революционно правительствын министр нүхэр Карлос Р. Родригес ээлжээтэ бэшээр мэдүүлгэ хээ.

Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй гэшүүн болгожо Кубые абаха гэhэн тогтоол СЭВ-эй сесси гаргаhан байна.

Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр С. Тодоров, Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Е. Фок, Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Штоф, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо нүхэр Д. Майдар, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр П. Ярошевич, Румыниин Социалис Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр И. Г. Маурер, Чехословакиин Социалис Республикын правительствын түрүүлэгшэ нүхэр Л. Штроугал, Югославиин Социалис Федеративна Республикын Союзна гүйсэдхэхэ суглаанай түрүүлэгшэ нүхэр Д. Биедич июлиин 11-эй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Тиигээд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгинда үгэ үгтөө. Харилсаа холбоогоо нарижуулан hайжаруулха талаар үнгэрhэн үе соо бидэнэй нилээд урагшаа дабшаhые мүнөөнэй сессиин үзэмжэдэ табигдаhан документнүүд гэршэлжэ үгэнэ гээд тэрэ хэлээ.

Социалис түхэлэй уласхоорондын экономическа харилсаа байгуулгын үнэхөөрөөл булюу байhые манай үргэн программые бэелүүлхэ талаар хэгдэhэн түрүүшын алхамууд үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. Манай ажахын харилсаануудай гол ёhые социалис интернационализмын тодорхойлдог байhаниинь угаа шухала удха шанартай. Эдэ гол ёhонууд национальна түсэблэлгын гол ёhонууд болоо гэхэдэ, бүхы социалис оронуудай аша туhа тухай оролдолго манай түсэбүүд дотор харагдадаг.

Промышленностиин шухалын шухала hалбаринуудаар, хамагай түрүүндэ, машина бүтээлгээр түсхай мэргэжэлдэ орохо, хамжажа үйлэдбэрилхэ асуудалнууд тухай СССР-эй делегацие толгойлогшо саашадаа тогтожо хэлээ.

Сесси июлиин 12-то хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ. (ТАСС).

ЖАЛТА ТУЙЛАГТЫ, ОФИЦЕРНҮҮД!

...ай академинүүдые дүүргэгшэдэй хүндэлэлдэ зорюулагдажа Кремль соо уулзалга болобо

...СР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд... дээдэ мэргэжэлтэй ко... ...нүүд, политхүдэлмэрилэг- ...болон инженернүүдэй шэнэ ...ые абахань. Таби гаран жэ... ...урда тээ бии болоhон hайн ...заншалай ёhоор энэ ушар ...сэдьхэл хүдэлгэмэ hайндэр ...н тэмдэглэгдэдэг. Хабаа... ...дынь энэ hайндэрые хэзээ... ...мартахагүйл. Зэбсэгтэ Хү... ...эй сэрэгэй академинүүдые ...гшэдые Кремлиин Ехэ ор... ...соо суглархыень СССР-эй ...ын министерство, Совет ...н ба Далайн-Сэрэгэй Фло... ...Главна политическэ управле... ...иин 11-дэ уриhан байна. ...минүүдые дүүргэгшэдтэй ...совет сэрэгэй элитэ на... ...гууд, сэрэгэй дээдэ hур... ...нуудай профессорнүүд, баг... ...р Георгиевска зал, мүн ...итна палата соо ерээ.

...СР-эй Оборонын министр, ...скэ Союзай маршал А. А. ...о сугларагшадта хандан ...лээ.

Студентнүүдэй бүхэсоюзна суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн удха түгэлдэр үгые бидэнэр бултадаа мартанагүйбди гээд министр хэлээ. Совет мэргэжэлтын шэнжэ шанар энэ үгэ соо хүсэдөөр харуулагданхай. Иимэ мэргэжэлтэд болохыень, студентнүүдэй суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн тиимэ шэнжэ шанар өөhэдтөө хүмүүжүүлхыень hургуули дүүргэгшэдтэ Советскэ Союзай маршал хүсэhэн байна. Энэ хадаа танай саашанхи хүдэлмэридөө амжалта туйлаха найдамтай нүхэсэл боложо үгэнэ гээд А. А. Гречко онсолон тэмдэглээ.

1972 ондо сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэд гайхамшаг үедэ, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе ороной арад зоной тэмдэглэхээ байhан үе сагта частьнууд болон корабльнуудта алба хэжэ эхилхэнь. Манай гүрэнэй бүхы аха дүү арадуудай түлөөлэгшэд бологшо сэрэгшэдэй эбтэй эетэй бүлэ дотор пролетарска интернационализмын ленинскэ тугые дээрэ үргэжэ ябахыень офицернүүдые министр уряалаа.

Офицернүүдэй саашадаа hураха, өөhэдынгөө эрдэм дээшэлүүлхэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай дүй дүршэлые шадамараар бодомжолон ойлгохо асуудалнуудта А. А. Гречко өөрынгөө үгэ соо ехэ анхарал хандуулаа.

Совет сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээhэн амаршалгые министр нэрьемэ альга ташалган доро уншаа. 1972 ондо сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэд Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой алдарта дайшалхы заншалнуудые эрхимээр үргэлжэлүүлхэ, арьбадхаха, совет гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын тула эршэ зоригоо, эрдэм шадабаряа гамнахагүй, парти ба арадай этигэл найдабарие нэрэтэй солотойгоор харюулха гэжэ батаар найдалга амаршалга соо элирхэйлэн мэдүүлэнхэй.

Удаань В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ сэрэгэй-политическэ академие дүүргэгшэ подполковник Н. И. Бородинда, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна штабай К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ сэрэгэй академие дүүргэгшэ ГДР-эй Национальна арадай армиин полковник Отто Вернертэ үгэ үгтөө. Тэдэнэр коммунизмын агуу ехэ хэрэгтэ ходо доо үнэн сэхэ байхабди, социалис оронуудай арминуудай дайшалхы хүсэ шадалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы эршэ хүсэеэ зорюулхабди гэжэ өөhэдынгөө нүхэдэй зүгhөө найдуулаа. Бронетанкова сэрэгүүдэй Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновскиин нэрэмжэтэ сэрэгэй академиин начальник генерал полковник О. А. Лосик hургуули дүүргэгшэдтэ хандаhан үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Монголдо hайндэр, найр наадан эхилбэ

УЛААН-БААТАР. ТАСС-ай корр. К. Болдохонов иигэжэ дамжуулна:

Арадай революциин илаhаар 51-дэхи жэлэй ойе Монголой ажалшад июлиин 11-дэ тэмдэглэбэ.

Монголой ниислэл гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй. Тэрэнэй үйлсэнүүдтэ демонстрантнуудай колоннонууд үглөөгүүр эртэнhээ эхилэн гараад, Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ талмай — Улаан-Баатарай гол талмай дээрэ сугларaa.

МНРП-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цыденбал, МНРП-гэй ба МНР-эй правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд трибуна дээрэ байгаа. Советскэ делегацие толгойлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Семенов, Советскэ Союзай Герой ба МНР-эй Герой, летчик-космонавт В. В. Горбатко мүн лэ эндэ байлсаа.

Дунда hургуулиин шухала зорилгонууд

Дунда hургуулиин шухала зорилгонуудые СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын коллегиин, СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин Президиумэй, Гэгээрэлэй, дээдэ hургуулинуудай ба научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай хамтын заседанида хабаадагшад зүбшэн хэлсээ. Энэ заседани Москвада июлиин 11-дэ болоо.

«Залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда дамжан оролгые түгэсхэхэ, юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудые саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхэ хэмжээнүүд тухай СССР-эй Гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьев элидхэл хээ.

Бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда дамжан оролгые түгэсхэхын тулада орон дотор бүхы эрхэ нүхэсэл бии болгогдоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Түсэбэй ёhоор табан жэлэй hүүлшын жэлдэ дүрбэ хахад миллион хүрэтэр эдир залуу хүбүүд, басагад, юрэнхы эрдэмэй hургуулиин хүсэд курсые дүүргэхэ байна.

Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, ажал хэжэ эхилхэдээ бүхы залуу хүнүүд хүсэд дунда эрдэмтэй болоhон байха. Юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудые ажалшадай коллективүүдэй шефтээ абалгые саашадань үргэдхэхэ, промышленна томо предприятинуудта hуралсалай центрнүүдые байгуулха, бүлэ ба hургуулиин холбоо саашадань бэхижүүлхэ шухала байhанда элидхэлшэ анхарал хандуулаа.

(ТАСС-ай корр.).

„Космос—500" табигдаа

ТАСС-ай мэдээсэл

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-500» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1972 оной июлиин 10-да Советскэ Союзhаа табигдаба.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоhон аппаратура hаадгүй hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээсэлнүүд тоололго-согсололгын центртэ шэнжэлэгдэжэ байнхай.

ТЕОРЕТИЧЕСКЭ ЭРДЭМЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Политическэ һуралсалай жэлэй зарим дүнгүүд

Коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэдэй марксистско-ленинскэ суртал шудалха дуратай болоһые үнгэрһэн 1971—1972 һуралсалай жэл харуулба. Хэдэн зуугаад, мянгаад пропагандистнарай, олон һурагшадай оролдосото ажал дүүрэнхэй. Мүнөө үедэ коммунистнуудай суглаан дээрээ дүнгүүдээ гаргажа байхадань, зарим дүй дүршэлыень согсолхо, саашадаа юу хэхэб гэжэ тобшолол хэмээр байна. Юуб гэхэдэ, һуралсалай түгэсхэл гээшэ нүгөө талаһаа шэнэ жэлдэ бэлэдхэл болоно бшуу.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй оршон байдалда һуралсалай энэ жэл үнгэрөө. Онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд, материалнууд дотор тодорхойлогдоһон коммунис байгуулалтын теориин, политикын шухала асуудалнуудые партийна һуралсалай бүхы шатануудта улам г[illegible]гыгөөр шудалжа гараа. Энэ ушар хадаа һуралсалай шанар һайжаруулха, коммунис байгуулалтын бодото зорилгонуудтай холбохо арга олгоһон байна. Коммунис партиин ударидахы үүргын дээшэлһэн ушар, совет обществын экономическа, социально-политическэ хүгжэлтын, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэри ударидаха хэрэгтэ коллективүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалнууд олоной анхарал татаһан байна. Коммунистнууд болон бусад эдэбхитэдэй партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые шудалха хүсэлэнтэй байһые хараадаа абажа, республикын партийна организацинууд 1160 һургуули, теоретическэ семинар эмхидхээ һэн.

«ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые олониитэдэ ойлгуулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэнхэй. СССР-эй 50 жэлэй ойдо хабаатай темээр лекторинууд хүдэлжэ эхилээ, теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдэнэ. Байгша оной мартда Улаан-Үдэ хотодо пропагандистнартай үнгэргэһэн конференци яһала һонирхолтой байгаа.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада, научно-техническэ дэбжэлтын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байгаа сагта хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадые экономикын эрдэмдэ һургаха гээшэ тон шухала удха шанартай гэжэ партиин XXIV съездын тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэнхэй. Экономикын эрдэмдэ хүн зониие һургахада, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые гүн гүнзэгыгөөр ойлгохо, ниитын үйлэдбэриие эрдэм ухаанай ёһоор ударидаха, энэ хэрэгтэ ажалшан олониитые хабадуулха, ажалдаа коммунис ёһоор хандахаар хүмүүжүүлдэг байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ экономическа ехэ ехэ зорилгонуудые партиин бэелүүлхэтэй хамта республикын партийна организаци экономическа һуралсалда ехэ һаналаа табидаг болонхой. Энэ жэлдэ 955 политическэ һургуулида, теоретическэ семинарта 25 мянган коммунист, бэшэ эдэбхитэд экономикын эрдэм шудалаа. Гадна предприятинуудта, организацинуудта коммунис ажалай олон һургуули, арадай университедүүд, экономическа һургуулинууд байгуулагдажа хүдэлөө. Эдээндэ 50 мянга гаран хүн экономикын үндэһэн суртал шудалһан байна.

Ажахые аша үрэ ехэтэйгээр эрхилхын тулада арадай ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ шухала. «Политическэ үндэр мэдэрэлээ мэргэжэлэйнгээ һайн бэлэдхэлтэй шадамараар нэгэдүүлдэг, экономикын болон соёл культурын хүгжэлтын асуудалнуудые шадамар бэрхээр шиидхэдэг, захиргаанай мүнөө үсын онол аргануудые шудалһан хүнүүд манадта хэрэгтэй» —гээд КПСС-эй XXIV съездын тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Марксистско-ленинскэ һуралсалда хабаадалсажа, олонхи хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд политическэ эрдэмдэ һуралсана, энэнь мүн мэргэжэлээшье дээшэлүүлхэдэнь туһа нэмэри болоно. Республикын 17 аймагта партийна эдэбхитэдэй һургуули хүдэлдэг байба. Прибайкалиин, Баргажанай, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын аймагуудта иимэ һургуулинуудай хэшээлнүүд һарадаа 1—2 удаа таһалдангүй болодог һэн. Эндэ лекцинүүдые уншахын хажуугаар семинарска занятинууд хэгдэдэг, рефераднууд зүбшэгдэдэг байба.

Улаан-Үдын аймагта хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал яһала һайнаар эмхидхэгдээ. Партийна эдэбхитэдэй һургуули хүдэлөө. Совхозууд болон колхозуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, партиин райкомой, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд энэ һургуулида һуралсаа юм. Колхозууд болон совхозуудай главна мэргэжэлтэдэй һуралсадаг хүдөө ажахын эрдэмэй университет хүдэлһэн байна. Партийна эдэбхитэдэй һургуулиин, университедэй занятинууд таһалдангүй үнгэргэгдэдэг байгаа. Тиихэдэ һурадаг хүнүүд бултадаа ерэдэг, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг һэн. Ниитын үйлэдбэриин аша үрэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй XXIV съезд, ажалшадай байдал һайжаруулха гээшэ партиин экономическа политикын эгээн нангин зорилго мүн, ажалай ба колхозой хуулиин үндэһэ һууринууд гэһэн асуудалнуудаар семинарска занятинууд эндэ үнгэргэгдөө.

Партиин Улаан-Үдын горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын университет хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй теоретическэ эрдэм дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Гурбан факультедтэнь, дүрбэн филиалдань мянга гаран хүн һуралсаа. Промышленна 44 предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, 472 инженер, техникүүд, 104 мастер, партийна, советскэ 70 хүдэлмэрилэгшэд университедтэ һуралсаба.

Энэ жэлдэ политическэ һуралсалай дээдэ шата—теоретическэ семинарнууд улам олошороо гэжэ тэмдэглэлтэй. Республика дотор 450 иимэ семинар хүдэлөө. Олон инженернүүд, техникүүд, эрдэмтэд, багшанар, зохёохы ажалтан, врачнар марксистско-ленинскэ суртальые өөһэдөө шудалхынгаа хажуугаар шухала шухала асуудалнуудые семинарска занятинууд дээрээ хамтаараа зүбшэдэг байба. Ингэжэ хамта дээрээ 13770 хүн дээдэ шатын һуралсалда эрдэмээ дээшэлүүлээ.

Коммунистнуудай һуралсал улам һайжаруулха зорилго партиин XXIV съездын табиһаниинь эли. Энээниие бэелүүлхын тулада пропагандистнарые теориин, методикын талаар һургаха хэрэг улам һайжаруулха эрилтэ улам хурсаар табигдана. Пропагандистнарые шэлэн олохо талаар энэ жэлдэ партиин райкомууд, эхин организацинууд ехэ хэмжээ ябуулга бэелүүлээ. Политическэ һуралсалда хүдэлдэг 5308 пропагандистнарай 91 процентнь дээдэ эрдэмтэйшүүл юм. 2.650-ниинь энэ хүдэлмэридэ гурбан жэлһээ дээшэ, 1338-ниинь арба гаран жэлдэ хүдэлжэ ябана. Арадай ажахын 2611 хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хоёр мянгаад багшанар, дээдэ һургуулиин 280 багшанар болон эрдэмтэд, партийна, советскэ, комсомолой болон профсоюзай 478 хүдэлмэрилэгшэд пропагандистаар хүдэлөө.

Пропагандистнарые тус тус һалбаряар мэргэжүүлхэ, мүнөөнэй эрхэ байдалай эрилтын ёһоор предмедээ мэдэхэ эрилтэ бодото байдал табижа байна. Тиимэһээ партийна комитедүүд пропагандистнарые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг болоо. Һуралсалай жэлэй урда тээ партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан бүхы пропагандистнарые курсануудта һургаһан байна. Һуралсалай жэлэй туршада партийна һургуулинуудай багшанарай, методическа соведүүдэй, теоретическэ семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэгдэдэг байгаа. Мүн партиин райкомууд семинарнуудые үнгэргөө. Пропагандистнарай курсанууд болон семинарнууд дээрэ партиин XXIV съезд дээрэ табигдаһан теориин асуудалнуудаар, мүн юһэдэхи табан жэлэй туршада республикын ажалшадай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай, партийна пропагандын методико, зураглан харуулһан зүйлнүүдые, техническэ хэрэгсэлнүүдые хабаадуулха тухай лекцинүүд уншагдадаг байба. Мүн семинарска занятинууд, дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөн болодог, конференцинүүд үнгэргэгдэдэг һэн. «Ажалшадай политическэ һуралсал болбол үйлэдбэриин, ниитэ-политическэ эдэбхи дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл мүн» гэһэн темээр партиин Железнодорожно райкомой үнгэргэһэн конференци һонирхолтой байгаа. Эрдэмтэд-мэргэжэлтэдшье, пропагандистнаршье эндэ элидхэлнүүдые хээ. Һуралсалые аша үрэ ехэтэй болгохо, һурадаг хүнүүдые эдэбхитэй, хамаг юумээр һонирходог болгохо гэһэн асуудал эдэ элидхэлнүүдэй гол удхань болоо. Мүн Кабанскын, Улаан-Үдын, Яруунын, Зэдын аймагуудта болон Советскэ райондо пропагандистнарай методическа, теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдөө юм.

Олон газарта пропагандистнарай түрүү дүй дүршэл согсолхо хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг болоо. Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Сэлэнгын аймагуудта, Советскэ райондо бэрхэ пропагандистнар тухайда тусхай хуудаһануудые хэблэдэг, аймагай газетэнүүдтэ бэшэдэг байна.

Политическэ гэгээрэлэй байшан, тэрэнэй методическа совет пропагандистнарта, һурадаг хүнүүдтэ туһаламжа болгон, тус тус темээр методическа согсолол, туһаламжын материал, тэрэшэлэн республикын арадай ажахын болон соёл гэгээрэлэй хүгжэлтын, саашанхи хараа түсэбүүд тухай тоо, баримтануудтай материал бэлдэжэ эльгээдэг байгаа. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые үргэнөөр шудалха байһан хадань, бүхы темээрнь методическа зүбшэлнүүд болон бусад туһаламжын материал, Буряадай АССР-эй 8-дахи табан жэлэй дүнгүүд, 9-дэхи табан жэлэй түсэбүүд тухай согсолбори мүн лэ пропагандистнарта эльгээгдэдэг байгаа.

Политическэ һуралсалай шанар һайжаруулха, аша үрэ ехэтэй болгохо, эрхим һайнаар эмхидхэхын тулада партийна комитедүүд һаналаа табиһан байна. Партиин Прибайкалиин, Советскэ, Зэдын, Бэшүүрэй райкомуудай пленумүүд дээрэ марксистско-ленинскэ һуралсал тухай асуудал зүбшэгдөө. Райкомуудай бюро дээгүүршье энэ асуудалай табигдаһаниинь эли бээзэ даа.

Олонхи һургуулинууд, семинарнууд программаяа дүүргээ, һурагшадынь үзэһэн материалаа шудалаа гэжэ түгэсхэлэй занятинууд харуулаа. Тиигээшье хадаа политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ дутагдалнуудай гарадаг байһан тухай тэмдэглэлтэй. Теоретическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг коммунистнууд үшөөл олоншог, тиин гэхэдэнь партийна организацинууд Уставай ёһоор эдээндэ шанга эрилтэ табидаггүй гэжэ хэлэхэ шухала.

Партиин XXIV съездын зааһанай ёһоор экономическа һуралсал һайжаруулха, мал ажалда хүдэлэгшэдэй һуралсалда ехэ һаналаа табихаар болоо. Зарим аймагуудта пропагандистнар болон һурагшадые литератураар мууса хангадаг ушар бии.

Партийна организацинууд КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байна. Коммунист бүхэниие эдэбхитэй болгохо, үйлэдбэридэ, ниитын ажабайдалда түрүү үүргэеэ үнэхөөрөө бэелүүлхэ, политическэ, теоретическэ эрдэмээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ эрилтын улам шангаар табигдажа байһаниинь ойлгосотой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ марксистско-ленинскэ һуралсалда ехэ дүршэл бии болонхой. Энээниие улам гүнзэгырүүлхэ, аша үрэ ехэтэй болгохо зорилго улам хурсаар табигдана.

В. ТЮРИНА,
КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

ЗЭБСЭГЭЭ ХУРСАДХАХА ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Партиин Октябрьска райком политинформаторнуудай методическа конференци үнгэргэбэ. Районой пормышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай политинформаторнууд, методическа Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ба партийна организацинуудай секретарьнар методическа конференцидэ хабаадалсаба.

Конференцидэ хабаадагшадта үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөнэй дүнгүүд тухай КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов хөөрэжэ үгөө. Удаань политинформаторнуудай хүдэлмэри тухай, тэрэнэй методико һайжаруулха гэһэн асуудалаар партиин горкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо О. Г. В[...] үгэ хэлэһэн байна.

Хүн зондо юумэ ойлгуул[...]га нүхэсэлнүүд тухай багш[...]рай институдай ахалагша [...] Э. К. Хадаханэ, политическ[...] дээсэл улам һайжаруулха [...] партиин обкомой лектор [...] Серебряков конференци [...] үгэ хэлэһэн байна.

Манай кор[...]

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ШЭНЭДХЭН БАЙГУУЛГЫН АША ТУҺ[...]

Предприятиийа шэнэдхэн байгуулаагүй, техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлээгүй һаа, урагшаа дабшахань бэрхэтэй. Ашаглажа байгаа техникээ саг соонь һэлгэжэ, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэнь ехэ шухала юм. Манай коллектив энээниие хараадаа абан, заводоо шэнэдхэн байгуулха, бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгээр хангаха гэжэ анхарна.

Үйлэдбэреэ техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгые горитой ехээр дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табяа һэмди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула заводоо үргэдхэхэ, шэнэ техникээр хангаха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ ехэ ажал хэгдээ. Жэлдээ 1500 автомашина заһабарилха шэнэ цех, тракторна 4000 прицеп хэжэ гаргаха хүсэ шадалтай цех, заводой котельнэ, трансформаторна подстанци, трактор, автомашинануудые шэрдэхэ цех, кранова эстакада баригдаа. Хуушан хоёр цех шэнэдхэн байгуулагдаа, инженерно-лабораторно корпус, автогараж, машинна зал түхеэрэгдээ. Заводые шэнэдхэн байгуулгада 63 миллион түхэригэй капитальна һомололго хэрэглэгдэбэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ үйлэдбэриин хэмжээн 3,1 дахин ургаһан юм. Тиихэдээ энэ ургалтын 60 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй, ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэһэнэй ашаар туйлагдаа. Һэльбэн заһабарилга, шэнэ барилга хэхэтэй хамта шэнэ продукци бүтээн гаргажа эхилээбди. «ГАЗ-51» гэһэн автомашина, тэрэнэй двигательнүүд, «ДТ-75» тракторнууд заводтомнай заһабарилагдадаг болоо. Мүн тракторай самосвальна прицепүүд, складуудта хэрэгтэй технологическа түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэжэ захалаа.

Шэнэ, ехэ продукци бүтээжэ эхилхэдээ, ехэшье продукци үгэнэбди. Заводой продукциин ехэнхи хубинь хүдөө ажахыда эльгээгдэнэ. Тракторна олон прицепүүд ондоо тээш[и] худалдагдана.

Хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо, культурно-ажаһуудалай шэнэ барилга, гэр байра бодхоохо талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. 12 хүнэй ажаллаха магазин, 200 үхибүүдэй байха садясли, хамта дээрээ 9.652 дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэр баригдаа.

Ехэ ажалай хэгдэбэшье, хэхэ ажалнай үшөөл ехэ юм. Шэнэдхэн байгуулгын хүдэлмэри энэ табан жэлэй хугасаада үргэлжэлүүлэгдэхээр хараалагдаа. 1971—1975 онуудай үедэ 12—13 миллион түхэригэй капитальна һомололго хэрэглэгдэхэ юм. Кузов бүтээхэ, инструментальна шэнэ цехүүд баригдахань. Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Үһа бүлэн абаха түхеэрэлгэ 1974 ондо баригдаха юм. Заводтомнай халуун уурал ехэ дуталдана. Тиимэһээ час соо 60—80 тонно халуун уурал үгэхэ котельнэ баригдаха байна. Котельнын, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилга 1975 ондо дүүргэгдэхэ ёһотой.

Предприятимнай үйлэдбэри бүри түргэнөөр хүгжэхэ. Энэ табан жэлэй туршада үйлэдбэриимнай хэмжээн 2,8—3 дахин, продукци худалдалга 2,8 дахин ехэдхэхээр багсаагдана. 1970 онойхитой сасуулхада, табан жэлэй һүүлшын 1975 ондо 14—15 миллион түхэригөөр үлүү ехэ продукци бүтээн гаргагдаха юм.

Манай коллектив арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаха гэжэ бодомжолно. Хэрбээ арга боломжонуудаа хэрэглээд байбал, энэ табан жэлэй үедэ гол фонднуудһаа продукци абалгые 1,8—2 дахин ехэдхэхэ арга бии. Тиигэжэ түсэблэһэншье байнабди.

Гол фондннуудһаа ехэ продукци абахада, худалдахада, гүрэндэ олзо доход үгэхэдэ, бүхы коллективтэ, хүдэлмэришэн бүхэндэ аша туһатай ха юм. Гүрэндэ оруулһан олзо доходой зэргээр предприяти өөрын фондтой болохо, тэрээнээ үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, культурно-ажаһуудалай барилга, гэр байра бодхоохо хэрэгтэ зорюулха байна. Мүн урмашуулгын фонд байгуулагдажа, хүдэлмэришэдтэ мүнгэн шан барюулха арга олгогдохо. Эдэ бүгэдын ашаар хүдэлмэришэдэй дунда зэргын салин хүлһэн 25—30 процентээр дээшэлхээр багсаагдана.

Урдань заводто бүтээгдээгүй, заһабарилагдаагүй шэнэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилдэг, заһабарилдаг болохобди. «ГАЗ-53» автомобиль, тэрэнэй двигательнүүд, «Т-100» тракторнууд капитальнаар заһабарилагдадаг болохо. Тиигэжэ республика доторсо ашаглагдадаг эдэ машинануудта хэрэгтэй капитальна заһабари хэгдэхэ. Заһабари хэхын хажуугаар шэнэ продукци бүтээхэ даабари коллективтэмнай үгтөө. «ГАЗ-69», «ГАЗ-69-а» автомобильнуудай кузов хэхэ бэлэдхэл дүүргээд, тэдэниие бүтээжэ эхилхэ харюусалгатай зорилго урдамнай табигдаа. Мүн автомобильнуудта шухала хэрэгтэй запасной частьнууд бүтээгдэнэ. 1975 ондо 10,5 мянган тонно иимэ частьнуудые хэхээр түсэблэгдөө.

Заводой үйлэдбэриин хэр зэргээр хүгжэжэ байһые иимэ тоо баримта гэршэлнэ. 1971—1975 онуудай хугасаада 5.550 автомашина, 1.760 трактор заһабарилагдаха, 51.700 прицеп, 8.500 кузов хэгдэхэ юм. Энэмнай ехэ даабари. Тодорхойлон хэлэхэдэ, заводой үйлэдбэри республикын промышленностиин дунда зэргын хүгжэлтэһөө аяар 2 дахин ехээр ургаха болоно.

Иимэ ехэ даабари дүүргэхын, үйлэдбэреэ хурдан түргөөр хүгжөөхын тула хүсэ шадал гаргаха хэрэгтэй. Манай коллектив үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо, үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулха, эрдэм болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ түсэблэнэ. Шэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникэ нэбтэрүүлһэнэй, ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэһэнэй ашаар 550 мянган түхэригэй нэмэлтэ олзо абтаха юм. Ажалай бүтээсые 1,7—1,8 дахин дээшэлүүлхэбди. Урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 215 мянган түхэригэй алмалта хэгдэхэ.

Шэнэ, түрүү юумэ саг соонь обёоржо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ байхын зорилгоор тусхай таһаг, техническэ библиотекэ эмхидхэгдэжэ байна. Научно-шэнжэлэлгын болон бусад институдуудтай, ондоо заводуудтай холбоо барисаа байгуулаабди. Саратовска политехническэ, Зүүн-Сибириин технологическа институдуудтай, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай автомобильна, Ульяновска автомобильна, Улаан-Үдын авиационно, Клинцовско [...]ческа болон бусад заво[...] саг үргэлжын холбоотой [...] үйлэдбэриин шухала [...] шиидхэнэбди.

Табан жэлэй түсэбэй [...]циально-культурна, ажа[...] ехэ барилга эрхилэгдэхэ, [...] мэришэдэй ажаһуудаг то[...] заводые болбосон түхэлтэ[...]хо талаар ехэ хүдэлмэри [...] юм. Табан жэлэй хугаса[...] мянган дүрбэлжэн метр [...] талмай ашаглалгада оруу[...] 1104 хүнэй һураха һургу[...] үхибүү хүмүүжүүлхэ [...] магазин, хүдэлмэришэдые [...] профессионально-техничес[...] лищи, 600 һууритай ку[...] байшан баригдаха байна. [...] мэришэдэй һайнаар амар[...] һуудалайнь эрилтэ ханга[...] далда ехэ анхарал табигд[...] һуудалай эрилтэ хангаха [...] нат, спортивна комплекс, [...]тын гэр, Байгалай эрье [...] ристическэ бааза байгу[...] юм.

Манай коллектив таба[...] түсэбөөр табигдаһан зор[...]дые муу бэшээр дүүргэж[...] Түрүүшын жэл амжалт[...] түгэсхэгдөө һэн. Продукци[...]далга 1,6 дахин дээшэлһ[...] сэбһөө гадуур 100 мянган [...]гэй продукци худалдагда[...]на. Ажалай бүтээсэ 20 [...] тээр дээшэлээ. «ГАЗ-53» [...]шинын двигателиин [...] хэгдэжэ эхилээ. Жэлэй [...] 2,2 миллион түхэригэй [...]нууд ашаглалгада ту[...] Культурно-ажаһуудалай [...] гэр байра бодхоогдожо [...]

Энэ жэлэй эхинһээ мүн [...] шатай һайнаар ажалл[...]набди. Жэлэй түрүүшын [...]лай үрэ дүнгөөр «Сель[...]кэ» гэжэ Бүхэроссин [...] 3-дахи мүнгэн шанда хү[...] Хахад жэлэй даабари [...] үлүүлэн дүүргэгдээ.

Заводоймнай хүдэлмэр[...]бан жэлэй түсэбые бол[...] урид дүүргэхэ, СССР-эй [...]лэй ойе ажалай бэлэгтэй [...]таха гэһэн бүгэдэ арада[...]лис мүрысөөндэ оролсожо [...] зорилгоёо амжалтатай[...]лүүлхэ гэжэ тэмсэжэ ба[...]

В. ПУХОВ[...]
Шэнэ-Бэрээнэй механи[...] заводой дир[...]

АЖАЛАЙ НЭГЭ ЖАГСААЛДА

Союзна болон автономито республиканудай ажалай амжалтанууд, тэдэнэй саг үргэлжын холбоон, коммунис байгуулалтада оруулһан хамтынь хубита тухай мэдээсэлнүүдые ТАСС-ай корреспондентнүүд ороной бүхы булан тохойнуудһаа эльгээнэ.

УЗБЕКИСТАН: тракторна заводой түүхэ

Владимирска тракторна завод хлопок болбосоруулха машинануудые бүтээн гаргаха түхеэрэлгэнүүдые Ташкентын трактор бүтээгшэдтэ дамжуулан үгэбэ. Мүнөө иимэ машинанууд Ташкентдэ бүтээн гаргагдажа болоо.

Шэнэ үйлэдбэри нэбтэрүүлгын бүхы шатануудта Владимирска хотын трактор бүтээгшэд узбек нүхэдтөө туһалһан байна. Инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй бригаданууд Ташкентдэ ходо ерэжэ, дүй дүршэлөө хубаалдаг. «ТТЗ» түхэлэй машина бүтээн гаргалгада Советскэ Союзай тракторна бүхы заводууд туһалһан юм.

Табан жэлэй турша соо Ташкентын тракторна завод хэдэн арбаад мянган машина бүтээн гаргаха. Союзай хлопок таридаг бүхы республиканудай полинуудта тэдэнь хүдэлхэ юм. Заводой конструкторнууд тус машинын улам нарижуулхаар хараална.

Ю. КРУЖИЛИН,
ТАСС-ай корр.

Ташкент.

УКРАИНА: аха дүүгэй туһаламжа

Одессын кабельна заводой түрүү хүдэлмэришэн А. С. Черченко Бендертэхи кабельна предприятида бүхэли һара соо байжа, Молдавиингаа нүхэдтэ дүй дүршэлөө дамжуулба. Эдэ хоёр заводой түрүү хүдэлмэришэд, инженернүүд бэе бэедээ ходо айлшалжа, ажал тухайгаа хэлсэдэг, түрүү арга онолоо андалдан абалсадаг юм. Бендертэхи кабельна заводой һаяхан лэ бодхоогдожо байхада, Украинын заводой цехүүдтэ ерээдүйн мэргэжэлтэд һуража эхилээ һэн.

Телефоной кабелиин утаһа бэлэдхэхэ участогта шабын түмэр татажа һунаадаг машинануудһаа зэд проволокоор орёогдоһон хүндэ барабануудые абаха гээшэ хүшэр хүдэлмэри гэжэ тоологдодог. Одессын заводой мэргэжэлтэд энэ ажалые оньһожоруулха арга дурадхаһан байна. Бендертэхи кабельна заводто хэрэгтэй байһан түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэжэ, тэрэниие туршаха болоходоо, Одессын мэргэжэлтэдые уриба.

Эдэ предприятинуудай аха дүүгэй туһаламжа, зохёохы хани барисаан хадаа СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тус коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдэнь һайнаар нүлөөлнэ.

И. ЛЯНДРЕС,
ТАСС-ай корр.

АЗЕРБАЙДЖАН[...] хани нүхэсэлэй ёһ[...]

Азербайджанай эдеэ [...] индустриин эгээн томо шэ[...]рилга болохо Кировобадай [...]най комбинадта Мурманскы[...]гэжэлтэд ерэжэ, онсо орёо [...]никэ түхеэрхэдэнь ту[...] Москвагай, Бильнюсэй, Аш[...]дай, Донецкын, Уфагай, Це[...]градай машина бүтээгшэд [...] предприятиие хангалсана.

Комбинадай барилга ула[...]гэдэжэ байна. Шухала б[...] колбасна болон бусад цехү[...]ригдаа. Халаанай турша[...] центнер продукци гаргах[...]бинат баригдахаар хараа[...]хай. Үйлэдбэриин бүхы [...] оньһожоруулагдаһан байха.

Кировобадай эдеэ хоол[...]мышленностиин предприя[...] байгша ондо нарижуула[...] үйлэдбэреэ үргэдхэхэ юм. [...]жээнэйнгээ талаар респу[...] дотор хоёрдохи һуури эзэл[...]то городто кондитерска ф[...] тээрмын комбинат баригда[...]

Ф. ДЖАФАР[...]
ТАСС-ай ко[...]

Кировобад.

ТУВЫН АССР: үнгэтэ металлургиин эхи табиг[...]

«Туба-кобальт» комбинадта ехэ түсэб табигдаа. Эдэ түсэбүүдые бэелүүлхэдэ ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин аша үрэ дээшэлхэ.

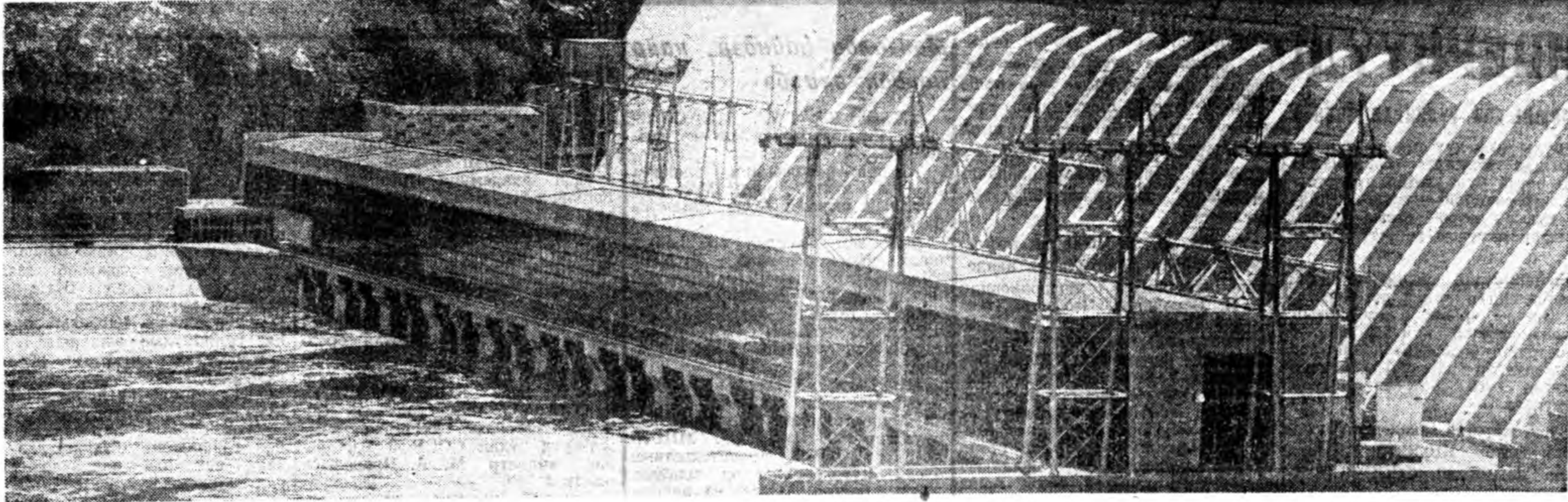
Тувын автономито республикын үнгэтэ металлургиин эхи табигша «Тува-кобальт» комбинадые барилгада бүхы орон хабаадалсаа. Эрдэм-шэнжэлэлгын хэдэн институт проект бэлдээ һэн. Россин, Казахстанай, Украинын, Белоруссиин, Узбекистанай, Эстониин болон Латвиин хэдэн арбаад томо предприятинууд түхеэрэлгэнүүдые эльгээгээ. Ород, тува, украин, белорус, буряад, литва, хакас араду[...] эзмээ ниилүүлэн, комбина[...] хоолгодо хамта ажаллаа... [...]нэй олонхид эндэ ажаһу[...] үлэнхэй. Мүнөө 21 ондоо [...]һэ яһатанай хүдэлмэришэд [...]приятида ажаллана.

Промышленна кадрнууд [...]бинадта бэлдэгдэдэг юм. [...] арад һайн мэргэжэлтэд бо[...] орёо техникэ болон түхеэр[...]нүүдые хэрэглэжэ һураа.

М. ХУНКА[...]
ТАСС-ай ко[...]

Кызыл.

КРАСНОЯРСКА ГЭС ПРОМЫШЛЕННА АШАГЛАЛГАДА ОРОХОНЬ

ДИВНОГОРСК. Һаяар Гүрэнэй комисси дэлхэй дээрэ эгээ томо Красноярска ГЭС-ые промышленна ашаглалтада үгэхэ тухай актда гар табихань. Станциин шухала барилганууд, тэрэнэй түхеэрэлгэнүүдэй олон һарын туршалга дүүрэбэ. Эндэ 12 гидроагрегат тодхогдоо. Агрегат бүхэнэй 500 мянган киловатт хүсэтэй. Станциин үйлэдбэрилһэн эрчим хүсэн алюминиин завод, целлюлозын комбинат, химическэ заводто дамжуулагдана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Красноярска ГЭС-эй байшан.

ТАСС-ай фотохронико.

Республикын засагай дээдын зургаануудта

СУГЛААНУУДАЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ УДХА ШАНАРЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

Һаяхан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум республикын аймагуудта ажалшадай ниитын суглаануудые үнгэргэлгын дүршэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

«Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, мүн «Буряадай АССР-эй ажалшадай депутадуудай сельскэ (сомоной), посёлково Соведүүд тухай» Хуули бэелүүлэн, республикын нютагай Соведүүд ниитэ хамтын эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие һайжаруулха талаар ехэ ажал ябуулаа. ажахын болон һуудал байдалай, соёлой асуудалнуудые шиидхэлгэдэ үрэ ехэтэйгээр хабаададаг болоо.

Һуурин тосхонуудай элдэб асуудалнууд ажалшадай ниитын суглаанууд дээрэ табигдана. Республикын нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд 1971 ондо олониитын хабаадалгатай мянга гаран суглаа үнгэргөө.

Иимэнүүд суглаанууд дээрэ СССР-эй ба Буряадай АССР-эй 50 жэлэй һайндэртэ хабаатай, хүдөө жэлэй соёлой добтолгын, хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсээжэ һайжаруулха, залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, ниитын журам сахилгые һайжаруулха, гэмтэ ябадал гаргалгатай тэмсэл үргэлжэлгын болон бусад олон шухала шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Тэрээнһээ гадна ажахын элдэб асуудалнууд харагдана, колхоз, совхоз ба предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй отчёдууд шагнагдана.

Соведүүдэй гүйсэдкомууд суглаануудта уридшалан бэлдэдэг, зүбшэхэ асуудалнуудаа олониитын үзэмжэдэ эртээнһээ гаргадаг. Тиимэһээ хөөрэлдөөнүүд һонирхолтойгоор үнгэрдэг байна. Бэшүүрэй, Загарайн, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагуудта ажалшадай суглаанууд политическэ үндэр хэмжээндэ, үрэ ехэтэйгээр үнгэрдэг гэжэ Президиум тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта, ажалшадай ниитын суглаануудые үнгэргэлгэдэ анхармаар дутагдалнууд үшөөл бии байна. Жэшээнь, Баргажанай, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Сэлэнгын, Улаан-Үдын ба Хориин аймагуудай олохон һуурин тосхонуудта ажалшадай суглаанууд үсөөн үнгэргэгдэдэг гү, али оройдоо үнгэргэгдөөшьегүй байха юм. Хүн зоной һанамжанууд, дурадхалнууд болон гомодолнуудые, элдэб шүүмжэлэлые согсолдоггүй гү, али тэдэниие хаража үзэлгые унжагайруулдагшье ушар үзэгдэһэн зандаа байна. Тус асуудалнуудаар дүршэлтэй болоһон түрүү Соведүүдэй ажал хүдэлмэри бусадай анхаралда мууса табигдана .Харин аймагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд ажалшадай ниитын суглаануудые үнгэргэлгые нютагай Соведүүдэй хэр зэргээр эмхидхэдэгые һулаар хинан шалгана.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ажалшадай, хүн зоной ниитын суглаануудые үнгэргэлгэдэ саашадаа тусгаар анхарал хандуулагдаха ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд ниитын иимэ суглаануудай хүмүүжүүлхы удха һайжаруулха талаар оролдохо зэргэтэй.

Р. КУРАС.

Молдавиин республикада болоһон Россин Федерациин литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадаха золтой байгдаа. Аха дүү арадуудай иимэ уулзалганууд болодог болdescribed ложо заншаба. Совет арадуудай, олон ондоо үндэһэ яһатанай литература, искусствын бэе бэедээ һайн нүлөө үзүүлдэгыень, бэе бэеэ баяжуулдаг совет ёһоной гайхамшаг харилсаае өөһэдынгөө нюдөөр хаража, бэе дээрээ үзэжэ ябаһанаа ерэбэбди.

Россин Федерациин литература ба искусствын тон эрхим бэлигтэйшүүл — олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд делегацида оролсожо, Молдави ошолсоо. Дэлхэй дээрэ суурхаһан хүгжэмэй, хоорой хэдэ хэдэн коллективүүд ошолсоо гэжэ хэблэлһээ зонууд уншаһан байгаа бээз.

Нарата Молдавиин газар дээрэ болоһон уулзалгануудые һайндэр гэжэ миин лэ нэрлэхэдээ, эндэ болоһон үйлэ хэрэгүүдэй бүхы гүн удхые хүсэдөөр харуулнагүй ха гэжэ һанахаар. Эдэ уулзалгануудые хүгжэмэй хэлэн дээрэ гаргаа һаа, булжамуур мэтэ тон ирагуу, тон сэбэр хоолойгоор дуулаһантай адли байгаа. «Хани барисаан» гэһэн маанадай поездын Кишинёвой вокзал дээрэ бууухаһаа эхилээд, һүүлшын үдэр болотор хани халуун уулзалгын хүбшэргэ улам улам шангададаг байба.

Эдэ арбахан хоног соо хараһан, үзэһэн юумэн аргагүй ехэ, хэдыхэн хуудаһан дотор багтаахань бэрхэтэй, тиигээдшье зарим уулзалгануудые саарһан дээрэ гаргахань бэрхэ, нюдөөрөөл хараха хэрэгтэй. Россин Федерациин автономито республикануудай литература, искусствын түлөөлэгшэд нэгэ бригада болоод, табан районуудаар ябаабди.

Румыниин Социалис Республикатай хилэлдэг Кагульска район — маанадай түрүүшээр ошоһон нютаг. Буряад зоной тон хүндэтэ айлшадаа сагаан эдеэнэй дээжээр угтадагтал адли, энэ районой ажалшадай түлөөлэгшэд манда хилээмэ, дабһа барижа хүндэлөө. Баглаа сэсэгүүдые бариһан, хүгжэм, дуу, хатараар угтаһан байна. «Молдаванеску» гэдэг хатараа гүйсэдхэхэдэнь, тэндэ байһан зон булта наадалсаба. Тиигэхэдэнь бидэнэршье тэсэнгүй, тэрээндэнь оролсожо, адли хатаралсабабди. Миин хажуу тээһээнь хаража байхын аргагүй байба. Молдаванууд гэээшэмнай дууша арад ха юм даа.

Энэ районой түбһөө хажуу тээшээ гушаад модоной газарта оршодог Котовскиин нэрэмжэтэ совхоздо манай бригадын ехэ концерт болоо. Чечено-Ингушетиин, Татарай, Мордвагай, Чувашай, Буряадай, Коми, Марийска АССР-нуудэй искусствын түлөөлэгшэд концертдэ хабаадалсаба. «Эхэ нютаг», «Сагаан далита гулабхаа», «Яаралтай харгы», «Уянгын дуу» — эдэ дүрбэн буряад дуунуудаа, Ленин тухай дуу,ород арадай дуунуудые дуулааб. Гадна Мефистофелиин купледүүд дуулагдаа. Дээрэ дурсагдагша автономито республикануудай түлөөлэгшэд — дуушад, хатаршад, хүгжэмшэд өөһэдынгөө арадай дуу дуулаа, хатар наадаа, хүгжэмэй инструментээршье хангюурдаа. Чечено-Ингушетиин арадай артист Умар Димаевай өөһэдынгөө национальна инструментээр дуулахадань, баһашье гоё байгаа даа. Россин Федерациин габьяата артистка, Марийска АССР-эй арадай артистка Дружинина мариин арадай хатар уян гоёор харуулаа. Яхадай залуу дууша басаган Мария Колосова хоолойгоо яһалашье мэдүүлээ даа.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ДУУН

Өөһэд өөһэдынгөө арадай хубсаһа үмдэнхэй эндэ сугларһан үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдэй түрэл арадайнгаа искусство харуулжа байхадань, олон үнгэтэй сэсэгэй һалбаржа байһан мэтэ, ямар бэ даа далита мэдэрэлээр толгой эзэлээд байха юм. Нүхэдөөшье харахадам, баһа иимэ бодомжодо эзэлэгдээд байна гэжэ ажаглаа һэм. Манай концертые айхабтар халуунаар угтадаг байгаа. Молдаванууд (эндэмнай мүн лэ олон үндэһэ яһатадай түлөөлэгшэд һуудаг юм байна) тон дүтынгөө аха дүү мэтээр маниие угтаа. Энэ талархалыень багахан жэшээ дээрэһээ харуулһуу. Кагульска районһоо 12 сагта Камаратска район ошохо байгаабди. Тэндээ нүхэдтэеэ һалажа ядаһаар үдэшын 17 час болошоо. Теэд энэ табан часай туршада Камаратска районой түлөөлэгшэд бидэндэ барюулха гэжэ эндэ асарһан сэсэгүүдээ (эндэмнай тон олон янзын сэсэгүүд бии) таба удаа һолгэһэн байгаа.

Энэ арбан хоногой туршада бидэнэр 5 районоор ябаабди. Түрүүн тогтоһон Кагульска районда гурбан хоногто айлшалаа, концерт табяа, ажалшадтай уулзаа, дурасхаалта газарнуудаарнь ябажа хараабди. Район бүхэнэй түб музей, выставкэ, виноградаар архи хэдэг завод гэхэ мэтын газарнуудтай. Кагульска районд хүдөө ажахын техникум манда харуулаа. Һуралсалай түхеэрэлгэ болон бусад хэрэгсэлнүүдээр жэгтэй баян. Һурагшадынь бүхы юумэеэ өөһэдынгөө хүсөөр бүтээдэг байна. Эдэнэр һураад, хүдэлөөд, техникумээ, өөһэдынгөө бүхы гаргаша бэе дээрээ даагаад, жэл бүри гүрэндэ гурба миллион түхэригэй олзо оруулдаг гэжэ манда хөөрөө. Архи нэрэдэг заводһоо эхилээд, виноград, бэшэ алим жэмэс хуу таридаг. мүргүй баян техникум байба.

Молдавиин ССР-тэ һуудаг молдаванууднһаа гадна, румынууд, болгарнууд, украинецууд, татарнууд, башкирнууд болон бусад үндэһэ яһатан бултадаа баян дэлгэр байдалтай: гоё гэгшын томо томо байшангуудтай, хажуудань виноград, үрэ жэмэстэ бэшэ модод дүүрэн, өөһэдтөө машинатай, мотоциклнуудтай зон олон ха гэжэ һуурин тосхонуудаарнь ябахадаа обёорогдоо. Энээндэ нэгэ жэшээ дурдая. Чадыр-Лунгска райондо ошоод хонохо болоходомнай, хоёр ондоо газар манда дурадхаба гээшэ. Нэгэнииинь аймагай түб Тварднца гэжэ һууринай гостиница, нүгөөдэнь — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэ полевой стан. Бидэнэр нэгэн дуутаар полевой стан шэлэбэбди. Зай, энэнь ямаршуу стан бэ гэхэдэ, дүрбэ дүрбэн хүнэй байхаар таһалгануудтай байшан, хажуудань душтай ваннануудтай гэр, гоё гэгшээр түхеэрһэн улаан булан, хүндэлэлэй самбар. Газаагуурнь үрэ жэмэсээ һанжуулһан вишни, черешни гэхэ мэтын алим жэмэстэ модод дүүрэн, сэсэгүүдшье захаһаа ааб даа. Байшангуудайнь газаа зосоохи яла сала гоё, сэбэр, ямаршье томо городой гостиницаһаа доро бэшэ. Энэмнай механизаторнуудай байрладаг газар лэ даа. Совет ёһоной ажабайдалай шэнжэ түхэл иимэ байнал даа.

Эдэ табан районуудаар ябахадаа, олон юумэ хараа, үзөөбди, олон хүнүүдтэй танил тала болообди. Аха дүү арад зоной хани халуун сэдьхэлэй ульһа абажа ошсоһоо гадна, бидэнэр оюун бодолоо баяжуулаабди, арад зонойнь байдалтай танилсаабди, нарата һайхан энэ нютагта болоһон үндэһэн хубилалтануудые хараабди.

Ингэһээршье ябатарнай сагнай дүүрэжэ, Кишинёвтоо сугларха сагнай ерожо ерэбэ. Энэ городтошье һони һонин уулзалтанууд болоо, дурасхаалта газарнуудаар ябаабди даа. Элдэб янзын архи хэдэг заводой ажал харахада, һонирхолтой байба. Энээхэн арбан хоног соо хараһан, үзэһэн юумэнүүд олон. Теэд эдээниие бултыень энээхэн дурдалга дотор багтаахагүй ха юмши даа.

Совет арадай ехэ һайндэр — ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн ойртожо байһан үедэ Россин Федерациин литература ба искусствын һайндэр Молдавиин ССР-тэ боложо дүүрэбэ. Энээндэ зорюулагдаһан баярай суглаан болобо. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ амаралтын түбэй сэсэрлиг дотор байһан ногоон театрай зал соо долоо мянга гаран хүн сугларба. Союзна республикануудай тугууд. Россин Федерациин, Молдавиин ССР-эй гүрэнэй гербнүүд. Сэсэгүүд. В. И. Ленинэй томо дүрэ. Гоёолто, шэмэгыень жэгтэй зохидоор түхеэрһэн.

Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. И. Бодюл түрүүтэй республикын хүтэлбэрилэгшэд, Россин Федерациин делегациие толгойлогшо, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. И. Кочемасов, делегациин гэшүүд. литература, искусствын ажал ябуулагшад, эрдэмтэд президиумдэ һуубад.

Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ П. А. Паскар В. И. Кочемасов хоёр үгэ хэлээ. Удаань Россин Федерациин литература, искусствын ажал ябуулагшадһаа 70 хүндэ Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота, энэ һайндэрэй дурасхаалта медальнуудые барюулаа. Тэдэнэй тоодо оролсоһондоо би ехээр баярлааб.

Удаань ехэ концерт болоо. Үндэр дээдэ нэрэ солотон энээндэ хабаадалсаа. Ажалай Улаан Тугай орденто ССР Союзай гүрэнэй академическэ ородой хоор, Ажалай Улаан Тугай орденто РСФСР-эй гүрэнэй академическэород арадай хоор, хамтадаа 11 коллектив хабаадаа. Эдээнһээ гадна, СССР-эй арадай артистка И. Колпакова, Ленинскэ шангай лауреат Л. Зыкина, РСФСР-эй арадай артистнар, габьяата артистнар болон бусад хабаадалсаа. Эндэ «Дэлхэй» гэжэ буряад, «Россин хүбүүд» гэжэород дуу дуулааб. Теэд долоо мянга гаран зоной урда гаража дуулаха гээшэмнай гайтай, жэхыхээр байгаа. Теэд яахаб, зүрхээ дарахал ушартай бологдоо ха юм.

Түрүүшын үдэрһөө эхилээд, һүүлшын үдэр болотор программамнай ехэ байгаа. Эзэднай бүхы юумэеэ эрхим һайнаар эмхидхээ. Ингээд хоёр арадуудай түлөөлэгшэдэй уулзалгын мартагдашагүй үдэрнүүд үнгэрөөл даа.

Ким БАЗАРСАДАЕВ,
Буряадай АССР-эй габьяата артист.

ЭРХИМ НАЙМААЛАГША

Улаан-Үдын аймагай «Пригородный» совхозой Сотниково тосхоной ажалшадые, эндэхи шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэдые Советскэ райпогой магазин бараа болон эдеэ хоолой зүйлөөр хангадаг юм. Энэ магазинае даагшаар Елизавета Хусаевна Ангурова 1967 оной август һараһаа хүдэлнэ.

1959 ондо тэрэ Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэжэ, товаровед мэргэжэлтэй болоод, түрүүн Оронгын сельподо, удаань Ивалгын райпотребсоюзда хүдэлөө.

Хүдэлжэ эхилхэһээ хойшо залуу товаровед ажалдаа хам орожо, оролдосотой байһанаа харуулаа һэн.

1967 онһоо Е. Х. Ангурова Сотниково тосхоной магазиниие даагшаар хүдэлнэ. Ажалдаа харюусалгатайгаар хандаһан, ажалшадай хэһэн захил дүүргэхые оролдодог дээрэһээ Елизавета Ангурова хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй болоһон юм. Магазиндань хододоо зондо шухала хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйл таһалдадаггүй. Ажалаа эмхитэйгээр табиһан дээрэһээ Елизавета Ангурова һара бүридэ эдеэ хоолой зүйл наймаалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. 1971 ондо тэрэ жэлэйнгээ түсэб 108,2 процент дүүргээ. Тосхонойнгоо ажаһуугшадһаа нэгэшье удаа гомдол абажа үзөөгүй байха юм.

1971 ондо эрхим һайнаар хүдэлһэниинь тэмдэглэн, тэрэ байгша ондо ВДНХ-да ошохо путевкоор шагнагдаа. Энэ жэлдэ СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын тула Е. Х. Ангурова дээшэлһэн социалис уялга абаад, эрхим һайнаар хүдэлжэ байна. Тэрэ һара бүридөө наймаалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ жэлэй таба һарын түсэбые 107 процент дүүргээ юм.

— Һаяшаг сомоной Соведэй сесси дээрэ худалдаа наймаанай ажал тухай асуудал харагдаа юм. Тиихэдэ депутадууд наймаалагша Е. Х. Ангуровагай ажалые жэшээ болгон тэмдэглээ, — гэжэ Гүрэльбын Сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь Е. К. Титова мэдүүлбэ. Коммунис ажалай ударник, эрхим наймаалагша Елизавета Хусаевна Ангурова энэ жэлдэ абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид, декабриин 20-до дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Ш. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Улаан-Үдын Советскэ районой райпогой инструктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим наймаалагша Е. Х. Ангурова.
Авторай фото.

Россин автономито республикануудаар

КАРЕЛИИН ХУҺАНАЙ ПЛАНТАЦИ

ПЕТРОЗАВОДСК. Уран гоё хээ угалзата Карелиин хуһанай орон нютаг Карелидэ мүнөө 4800 тиимэ модон бии гэжэ бүридхэгдөө. Тэндэхи ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ һонирхолтой модоной сагдуулнуудые ургуулха шэнэ арга хэрэглэдэг болобо. Ойн питомнигуудта Карелиин хуһа ургуулха тусхай теплицэнүүд баригданхай. Эндэ жэл соо хосорхоор бэшэ сагдуулхануудые ургуулагдадаг. Энэ жэлдэ тиимэ 375 мянган сагдуул ургуулагдаа.

Республикын ой модоной табан ажахыда бүхыдөө 380 гектар талмай дээрэ залуухан модонууд һуулгагданхай.

ТАСС-ай корр.

КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ— ЭРДЭМЭЙ ДОКТОР

КАБАРДИНО-БАЛКАРАЙ АССР. Колхозой түрүүлэгшэ. Иимэ тушаал тон харюусалгатай, хүндэтэй, хүшэр юм. Түрүүлэгшэ хадаа таряашан хүнэй хэхэ ажал һайн мэдэхэ байхаһаа гадна, экономическа эрдэм һургуулитай, эмхидхэхы, хүнүүдые хүмүүжүүлжэ шадаха шадабаритай байха ёһотой.

Майска районой Ажалай Улаан Тугай орденто «Красная нива» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Николай Евтушенкын ажалай намтар хадаа тасуутанайнгаа намтартай тон адли юм. Теэд мүнөө үеын түрүүлэгшын онсо шэнжэнүүдые бултыень бэедээ абажа шадаһан хүн. Эндэ түрэһэн, эндэ дунда һургуули дүүргэһэн. Майскда арбадахи класс дүүргээд байхадань, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилжэ, Николай Евтушенкын дайшалхы зам эхилээ һэн. Ленинградска блокада, Курска дүхэриг шадар байлдаан, Вислэ мүрэн шадархи тулалдаан, Берлин ба Прага — дайшалхы харгы замынь иимэ. Дайнай һүүлээр Горско хүдөө ажахын институтда орожо һураад, тэрэнээ эрхимээр дүүргээ бэлэй.

Н. Евтушенко хори гаран жэлэй туршада түрүүлэгшээр ажаллана. Станицынгаа коммунистнар болон комсомолшуудтай хамта тэрэ ажалай эмхидхэл болон технологиие үндэһөөрнь һайжаруулжа шадаа. Эдэбхитэй бэрхэ эмхидхэгшэ, һайн эзэн, ажалша бэрхэ хүн, зангаараа һайн хадань тэрээндэ нютагайхидынь дуратай, хүндэлдэг юм.

Колхоздо ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлбэ.

Колхозой бүхы дүрбэн мянган гектар талмай газарай гектар бүриһөө 45—48 центнер ургаса хуряажа абадаг болонхой. Эндэхи газар республика соогоо эгээл үрэжэлтэй гэжэ суурхана: гектар бүхэниинь жэлдээ 824 түхэриг олзо оруулна. Мал ажалай продуктнуудые эндэ зээ ехээр абадаг.

Н. Евтушенко колхозой үйлэдбэриие научнаар ябуулдаг. Ажахыда элдэб янзын лабораторинууд эмхидхэгдэнхэй, элдэб туршалганууд эндэ хэгдэдэг. Газар үтэгжүүлгэ, уһалалгада ехэ анхарал хандуулагдана.

Түрүүлэгшэ Н. Н. Евтушенко юһэн жэлэй урда тээ хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат болоһон.

Һаяхан коммунис ажалай нэрэтэй «Красная нива» колхоз — мал ба газар ажал эрхилэлгээр үндэр соёлой ажахы, түрүү дүй дүршэлэй республиканска һургуули, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дурасхаалта Улаан туг болон Ленинскэ ойн баярай Хүндэлэлэй грамотада хүртэнхэй.

Колхозой түрүүлэгшэ Николай Никитоеич Евтушенко Горско хүдөө ажахын институтда (Орджоникидзе город) докторой диссертаци хамгаалаа. «Кабардино-Балкариин талата зонодо орооһото ургамалнуудай ургасын гарасые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд» гэһэн темэнь тон һонирхолтой гэжэ тэмдэглэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой парткомой секретарь Анатолий Ноженко (зүүн гарһаа), колхозой түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой Николай Евтушенко, колхозой главна агроном Николай Воробьев, колхозой поселогтохи Лебедевтэнэй нэрэмжэтэ үйлсэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ наһа бараһан колхознигуудай хүндэлэлдэ энэ үйлсэ иигэжэ нэрлэгдэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

АБАҺААР ШҮЛЭГШЭН БОЛОДОГГҮЙ

Шүлэгүүд, шүлэгүүд!.. Зүгөөр шүлэг бүхэн уран найруулгын, маяг хэлбэриин талаар элдэбын байдаг гээшэ. Гол түлэб удхань бараг аад, уран найруулгань дэн лэ өөдэгүйхэн байдаг. Яһала гэмгүйгөөр зохёогдоһон аад, ямаршье удхагүй, миин лэ хооһон шаг шүлэгүүд дайралдаха.

Редакцида ерэһэн олонхи шүлэгүүдтэй танилсахада, юрэдөө, элдэбын «бүтээлнүүд» байха юм. Нилээд удаанай бэшэжэ байһан гү даа, али һаяханай түрүүшын мүрнүүдые холбожо эхилһэн авторнууд бии гээшэ. Бэшэһэн шүлэгүүдээ һайса заһангүй, дахин уншажа үзэнгүй, миин лэ тэрэ зандань редакцида эльгээхые ярадаг хүнүүд бии.

Жэнхэни буряадаар шүлэг найруулжа, бэлиг шадабаряа туршажа, ухаан бодолоо хурсадхажа байдагынь ехэ һайн гээшэ. Зарим авторнууд зүбшэл заабари үгэхые даамай хохидоор гуйдаг. Бэедээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, редакцида эльгээһэн шүлэгүүдын ёһотой зохёол боложо шадаа гү даа гэжэ һанахадаа, гүйлтатайгаар хандана гээшэ. Энэнь тон һайшаалтай. Харин зарим нэтэрүү «шүлэгшэд» шүлэгэйнгөө шанар шэнжые һайса мэдэхэшьегүй аад, «энэ шүлэгыем заабол газетэдэ тунхаглаарайгты» гэжэ заабарилжа һаладаггүй. Редакцида ероһон обоо хүбөө шүлэгүүд нилээд һайса һагшагдаад, эрхим һайн гэжэ һанагдаһан шүлэгүүд газетэдэ хэблэгдэдэг, саашадаашье хэблэгдэхэнь мэдээжэ ааб даа.

«Эгэршэгүй хүндэ хэдэн
дабаануудые дабаалши.
Эсээб гэжэ нэгэтэшье
хэлээгүйлши, эжымни»...

гэжэ Дашима Намжилова (Хэжэнгэ) эхэ тухайдаа домоглон бэшэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, табан бадагһаа бүридэһэн энэ шүлэгынь удхынгаа талаар яахын аргагүй зүб гээшэ. Харин уран найруулгань «болдогтой», «ялхитай», мүрнүүдынь ута, хэлэндэ торосолдожо һаланагүй. «Залуу наһанһаа мүнөө хүрэтэр...» гэжэ одоо прозошолон бэшэжэрхинэ. Шүлэг гээшэмнай прозодо орходоо тад ондоо, үгэ бүхэниинь ханхинан зэдэлхэ ёһотой ха юм. «Үһэндэшни хюруу унана... урихан нюурыеш угалза хээлэнэ» гэжэ бэшэхэдэнь гайханагүйбди. Юундэб гэхэдэ, тон иимэ гү, али энээнһээ бүришье удхатайхан зэргэсүүлгэ ород, буряадшье поэзидэ оло дахин хэрэглэгдэһэн шуу.

Сэдьхэлэй эгээ дулаан үгэнүүдые Дулма Батуева (Захаамин) эжыдээ мүн баһа зорюулна. Муунь гэхэдэ, эжынгээ хайшан гэжэ ядаржа, зобожо байһан тухай хашалгүйхэнөөр бэшээд, ямаршье тобшолол хэнэгүй. Зүгөөр ядарха, зобохын тула эжынэрнай үри хүүгэдыс мансылан үргэдэггүй, харин зол жаргалаа эдлэжэ, юрөөлтэй ажаһуухын тула үргэдэг, тэнжээдэг ха юм.

«...Хоёр нюдэеэ анингүй,
Һүниие һүнишье гэнгүй.
Һахяад һуугша бэлэйл
даа», —

гэһэн мүрнүүд дайралдана. «Хоёр нюдэеэ анингүй» гэжэ бэшэхэдэ муу, одоо шэхэндэ хажараар дуулдана. Дурдшье гэжэ унтаха сүлөөгүй гэһэн удхатайл хаш. Үгэдөө халирхайхаар хандажа, зэргэсүүлгэ тон буруугаар хэһэнһээ боложо, дэн лэ өөдэгүйхэн мүрнүүд зохёогдоо гээшэ.

«Һаншагаа сайһан үбгэндэл,
Һарбагар гэшүүһэниинь
хатабал,
Хэр утэлөөбиб гэһэндэл,
Хүрхиин, ганхан һуубал
даа», —

гэжэ тобшолол Николай Лобанов (Ярууна) «Ганса нарһан» гэһэн шүлэгтөө хэнэ. Оройдоо гурбахан бадагһаа бүридэһэн энэ шүлэг ямар зорилготойгоор бэшэгдээ юм? Ойлгохын аргагүй. Түрүүшынь бадаг бүгэдэндэ мэдээжэ М. Лермонтовэй шүлэгые һануулна.

Шүлэг бүхэндэ гол түлэб удха, уг зорилго гэжэ байдаг ааб даа. Тиихэдэ Н. Лобанов юундэ, юунэй түлөө шүлэг бэшэхые мэдэдэггүй гү, али уридшалан түрэһэн темэгүй, юу хээ хатиилжархидаг байна. Гадна үгэдөө хайша хэрэгээр хандана, буряад бэшэгэй дүрим һайса мэдэнэгүй. Буряад зохёолшодойнгоо номуудые уншаха, хэлээ баяжуулха хэрэгтэй.

«...Наадажа байһан
үхибүүдые
Наншаад, сохёод ябадаг
Хүйхэр манай Эрдэни
Хоёрдохи класста
һурадаг», —

гэжэ Галина Очирова (Зэдэ) «Эрдэни» гэжэ шог ёгто шүлэг соогоо бэшэнэ. Хоёрдохи класста һурадаг Эрдэни саг үргэлжэ хулиган ааша гаргадаг, номоошье мүртэй үзэдэггүй юм ха. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ шүлэг шог ёгто шүлэг болоодүй байшоо. Юундэ? Тоомоо таһардаг Эрдэниие шүүмжэлһэн. үетэн нүхэдэйнь урда улайтарнь эшээһэн нэгэшье хадхууртай үгэ эндэ үгы. Тиигэжэ байтараа Эрдэни гэнтэ эрхим һайнаар һуража захална. Юунһээ болоод, хайшан гэхэдээ тэрэ заһараа гээшэб? Энээниие автор харуулаагүй. Дээрэ дурсагдаһан бадагай мүрнүүд хүжүүн, үгэнүүдынь һуурияа олоодүй. Юундэ «хүйхэр манай Эрдэни» болохо болоо юм?

«Улаан туг доронни
Бүхы таряашад, малшад
Жаргалаа олон
ажалланабди.
Ажалаараа суурхуулһан
бидэндэ
Ондоо хүндэ үгыл даа» —

гэжэ М. Ринчинов (Бэшүүр) «Ленин» гэжэ шүлэг дотороо домоглон бэшэнэ. Эхилэн бэшэгшэ агуу багшын гэрэлтэ һайхан образые харуулхые һэдэһэн байна. Энэнь һайшаалтай. Гэхэтэй хамта М. Ринчинов шүлэг зохёолгын ёһо гурим огто мэдэнэгүй. Ехэнхидээ прозошолон бэшэгдэһэн шүлэгтэнь рифмэ, толгой холболгоншье байхагүй юм. Дайралдаһан үгэнүүдые хүсөөр шахуу «няагаад», шүлэг зохёогооб гэжэ һанахада бэлэн юм бээз. Зүгөөр шүлэг гээшэмнай өөрын сюжедтэй, гол түлэб удхатай, маяг хэлбэритэй байдаг шуу. Энээниие мартажа болохогүй.

Тон иимэрхүү дутагдал Т. Доржиевай (Загарай) «Социализм тээшэ», «Мартын найман» гэжэ шүлэгүүдтэнь дайралдана.

«Дууша шубуудай олондо
Тунгалаг тэнгэри дуулана.
Оньһото машинын олондо
Зэрлиг таланууд зэдэлнэ», —

гэжэ мүрнүүдынь абаһаар лэ хажараар дуулдана. Нэгэдэхеэр, мэдүүлэл тад буруу зохёогдоо. Хоёрдохёор, үгэнүүдынь һуурияа олоодүй, тад ондоогоор хэрэглэгдэнхэй. «Тунгалаг тэнгэри дуулана», «Зэрлиг таланууд зэдэлнэ» гэжэ байгаад автор хашалгүйхэнөөр бэшэнэ. Дуулана, зэдэлнэ!.. Юундэ? Юун тухай, хайшан гэжэ бэшэхэеэ мэдээгүй дээрэһээ элдэбын үгэнүүдһээ шүүрэлдэхэеэ һананал ха.

Шүлэгүүд, шүлэгүүд!.. Дээрэ хэлэгдэһэн ажаглалта Р. Бальжанова, Г. Ламаева, И. Абгалдаева, В. Доржиев, А. Донзев, С. Раднаева, М. Шагдурова, Ц. Найданов (Захаамин), Х. Шойбонов, С. Цыбикдоржиева (Мухар-Шэбэр), М-Ж. Цыденов (Зэдэ), Д. Жанчиков, Д-Ц. Саможапова, Н. Базарсадуев (Хэжэнгэ), Р. Рабжуев, Б. Гармажапов, Д. Дымбрылов (Агын округ), М-Б. Батоев, Н-Х. Бимбаева, С. Бабуев, Д. Цыренжапов (Улаан-Үдэ) гэгшэдтэ энэ ажаглалта сэхэ хабаатай.

Шүлэг бэшэһээр редакцида эльгээхые ярангүй, буряад хэлэ ба литература заалаг багшанарта уншуулаад, тэдэнэй зүбшэл заабариие хадуужа абаха шухала. Гадна буряад уран зохёолшодойнгоо номуудые уншаха, хэлээ баяжуулха, шүлэг зохёодог маяг шэнжыень шудалха хэрэгтэй.

М. ОСОДОЕВ.

Шатараар дэлхэйн чемпионат

Фишер хожомдожо ерээ

РЕЙКЬЯВИК. (ТАСС-ай тусхай корр.). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөнэй ахамад арбитр Лотар Шмидт (ФРГ) хэлсэгдэн тогтоогдоһоной ёһоор, нютагай сагаар эгсэ 17 часта нааданай часынуудые ябуулаад, дэлхэйн чемпион Борис Спасский (СССР) сагаанаар түрүүшынгээ ябадал хэхэдээ, бэрсынгээ урдахи хүбүү хоёр алхам урагшань түлхибэ. Зүгөөр дэлхэйн чемпион болохо һанаатай Роберт Фишер (США) наадандаа долоон минута хожомдожо ерээд, харюугай ябадал хэһэн байна. Тиин наадан эхилээ.

ТҮРҮҮШЫН НААДАН ХОЙШОЛУУЛАГДАБА

РЕЙКЬЯВИК. Июлиин 11. (ТАСС-ай тусхай корр.). Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Борис Спасский Роберт Фишер хоёрой хоорондо эхилһэн түрүүшын наадан хойшолуулагдаба.

Сагаанаар наадаһан дэлхэйн чемпион дүшэн нэгэдэхи ябадалаа бэшээ. Хойшолуулагдаһан парти июлиин 12-то наадагдаха.

Борис Спасский гурбан хүбүүн, нэгэ тэмээтэй, харин Р. Фишер табан хүбүүтэй үлэнхэй.

РЕКОРДООР ЭХИЛҺЭН НААДАН

РИГЭ. (ТАСС). «Балтикын шанда» хүртэхын түлөө штанг үргэгшэдэй дунда эхилһэн уласхоорондын мүрысөөн дэлхэйн рекорд шэнэлэлгээр захалба. Львовой хүнгэншэг бэетэй спортсмен Адам Гнатов 120,5 килограммай штанг үргэжэ, дэлхэйн рекорд шэнэлһэн байна. Тэрэ урдань өөрынгөө тогтооһон рекордые табан зуун граммаар нэмээһэн байха юм.

ФУТБОЛ

Футболоор ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн ээлжээтэ нааданда табан уулзалга июлиин 11-дэ үнгэргэгдэбэ. Эндэ Москвагай «Спартак», Днепропетровскиин «Днепр» команданууд эрхимээр наадажа, айлшаар ерэһэн командануудай ворота руу таба табан бүмбэгэ сохижо оруулһан байна. «Спартак» Тбилиссиин «Динамо», «Днепр» Бакугай «Нефтчи» командые шүүһэн байна. Бусад командануудай наадан иимэ тоотойгоор дүүрээ: Киевэй «Динамо»—«Арарат»—2:2, «Карпаты»—«Кайрат»—0:0, «Зенит»—«Локомотив»—3:1.

(ТАСС).

ШҮҮГЭЭЩЬЕ ҺАА, ТЭРЭЛ ҺУУРИДАА...

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда июлиин 10-да ээлжээтэ арба наймадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэр манай зонын арбан команда хоорондоо наадаһан байна. Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, айлшаар ерэһэн футболистнууд талмайн эзэдтэ шүүгдэшэһэн байха юм. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, нааданай хоёрдохи хахадай дүүрэхын урда алишье командын, илангаяа талмайн эзэд шүүжэ гарахын тула ямар хүсэ шадалаа элсүүлхэ баатай болоһон байгаа бшуу.

Мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлээд ябаһан Урда-Сахалинай «Сахалин» командын футболистнууд айлшаар ерэһэн Эрхүүгэй «Аэрофлот» командые 2:0 тоотойгоор шүүгээд табиһан байна. Мүн имэ тоотойгоор Братскын «Сибиряк», Ангарскын «Старт» командые, Хабаровскын СКА Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» командые шүүһэн байна. Тиихэдэ Владивостогой «Луч» командада айлшалһан Шэтын футболистнууд талмайн эзэдтэй 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ гараһан байха юм.

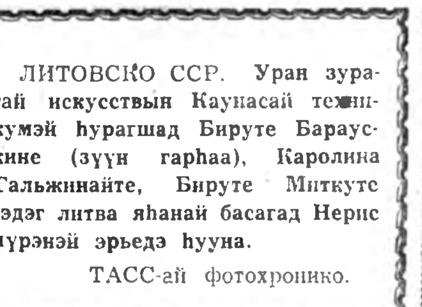
Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Красноярскын командые 3:1 тоотойгоор шүүгээ лааб даа. Тиигээшье һаа, очконуудайнгаа талаар урда ороһон командануудые хүсэжэ шадангүй, тэрэл һууридаа үлэхэ баатай болобо.

Үглөөдэр «Сэлэнгэ» өөрынгөө стадион дээрэ Владивостогой «Луч» командатай наадахань. Наадан үдэшын долоон часһаа захалха.

Танай анхаралда июлиин 13-най байдалаар командануудай ямар һуури эзэлһэн тухай мэдээсэл доро толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдөө	Бүмбэгэ	Очконууд
1. «Сахалин» Ю-Сахал.	16	12	4	0	21—4+17	28
2. «Амур» Благовещенск	16	10	5	1	24—7+17	25
3. СКА Шэтэ	18	6	8	4	23—18+ 5	20
4. СКА Хабаровск	16	6	3	7	24—15+ 8	15
5. «Старт» Ангарск	16	6	3	7	13—15— 2	15
6. «Аэрофлот» Эрхүү	18	5	5	8	11—19— 8	15
7. «Автомобилист» Красн.	16	6	2	8	17—18— 1	14
8. «Луч» Владивосток	16	4	6	6	11—17— 6	14
9. «Вулкан» П. Камч.	18	3	7	8	10—22—12	13
10. «Сэлэнгэ» У-Үдэ	16	4	4	8	10—20—10	12
11. «Сибиряк» Братск	16	2	7	7	8—15— 7	11

ЛИТОВСКО ССР. Уран зурагай искусствын Каунасай техникумэй һурагшад Бируте Бараускине (зүүн гарһаа), Каролина Гальжинайте, Бируте Миткутс гэдэг литва яһанай басагад Нерис мүрэнэй эрьедэ һууна.

ТАСС-ай фотохронико.

БАЛТИИН ДАЛАЙН НЕДЕЛИ

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СЕПГ-гэй окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Гарри ТИШТЭЙ хөөрэлдөөе Германиин коммунис партиин түбэй орган болохо «Унзе ре цайт» гэжэ газетэ толилоо Балтиин далайн 15-дахи Недели ие (энэ оной июлиин 9-һөө 15 хүрэтэр) яажа үнгэрхэ тухай хэлэгдэнхэй.

Хэблэлэй һониной агентство энэ хөөрөөе хураангыгаар уншагшадай анхаралда дурадхана.

«Балтиин далай амгалан далай байха ёһотой!» гэһэн зангшалта уряатайгаар Балтиин далайн Недели мүнөө жэлдэ мүн лэ үнгэрхэ байна. Неделидэ хабаададаг оронуудай дунда һүүлшын 15 жэлэй турша соо энэ уряа угаа хүндэтэй болонхой. Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые бэелүүлхэ зорилгонууд мүнөө Европын бүхы оронуудай үмэнэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шухалаар табигдана.

Би Дани, Норвеги ба Швецидэ ябааб, тэндэ элдэб партинуудай ажал ябуулагшадтай, олониитын түлөөлэгшэдтэй уулзааб. Предприятинуудта хүдэлмэришэдтэй, эдэ оронуудай олон эрхэтэдтэй би хөөрэлдөөб. Европодохи шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулха эрмэлзэлгые би хаа хаанагүй хаража гарааб. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлаха тухай эрилтэ эдэ эрмэлзэлгэнүүд соонь тусгаар онсолон тэмдэглэгдэдэг байгаа.

Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай таатай һайн, амгалан ёһоной политика, илангаяа КПСС-эй XXIV съездын хараалһан Эб найрамдалай программа жэшээлхэдэ, Скандинавиин оронуудта илангаяа ехээр дэмжэгдэһэн байха юм.

ГДР-тэй харилсаагаа заһаруулха асуудал Балтиин далай шадарай оронуудай политическэ ажабайдалда шухала һуури эзэлнэ. Манай республикатай дипломатическа һайн харилсаа тогтоохые буруушаадаг нэгэшье хүнтэй аяншалгынгаа үедэ би уулзаагүйб. Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ Балтиин далайн Недели зохихо туһа нэмэри оруулха гэжэ би найданаб.

Мүнөө жэлэй уулзалга бүри ехэ түлөөлэлгэтэй байха гэжэ онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Конференцидэ элдэб ороной миллион үлүү гэшүүдтэй хүдэлмэришэдэй эмхинүүдые түлөөлһэн профсоюзуудай 390 делегат ерэхэ байна.

ГДР-ые мэдэрхын түлөө Уласхоорондын саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ С. Арвидсониие Скандинавиин олониитын элитэ ажал ябуулагшад, ниитын элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, мэдээжэ юристнүүд, эрдэмтэд, искусствын түлөөлэгшэд болон спортсменүүдые Балтиин далайн Неделидэ хабаадагшад боложо ерэхые бидэнэр хүлеэнэбди.

(АПН — «Унзере цайт»).

ХҮДӨӨГЭЙ ЗАЛУУШУУЛАЙ АНХАРАЛДА

МАНАЙ ИНСТИТУДТА ОРОХЫЕТНАЙ УРИНАБДИ

Буряадай хүдөө ажахын институт республика доторoo томохон дээдэ һургуулинуудай нэгэн болоно. Эндэ залуушуул, наһатайшье хүнүүд очно болон заочноор һуралсажа, долоон янзын мэргэжэлтэд боложо гарадаг юм. Институднай эрдэмтэ зоотехник, агроном, агроном-агрохимик, агроном-экономист, ветеринарна врач, инженир-механик, бухгалтер-экономист гэхэ мэтэ мэргэжэлтэдые бэлдэдэг.

Студентнэрэй һайнаар һураха, шэлэһэн мэргэжэлээ эрхимээр шудалха бүхы эрхэ байдал эндэмнай бии. Институдта һайн түхеэрэлгэтэй һуралсалай байра, лабораториин байшангууд, студентнэрэй хамтын байра, столово, мастерской гэхэ мэтэ хуу бии. Һуража байгаад, ажалай дүршэл абаха жэшээтэ һайн һуралсалай-туршалгын ажахытайбди.

Зоотехническэ факультедтэ һуража гараһан хүнүүд хонин һүрэг үсхэбэрилгөөр, мүн мал ажалай талаар үргэн мэргэжэлтэй эрдэмтэ зоотехник болохо байна. Тэдэнэр колхоз, совхозуудта адууһа малай үүлтэр һайжаруулха, зүбөөр харууһалхэ, эдеэлүүлхэ хүдэлмэриие эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй үндэһөөр эмхидхэжэ, малшадта туһатай заабари үгэжэ шадаха хүнүүд боложо гараха юм.

Манай институдай ветеринарна факультет эгээл үнинэй. Эндэ адууһа малые элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, эмшэлхэ мэргэжэлтэд бэлдэгдэнэ. Тэдэнэр зоотехнигүүдтэй хамта адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хэхэ болоно.

Агрономическа факультет дүүргэгшэд үргэн мэргэжэлтэй эрдэмтэ агроном, агроном-агрохимигүүд боложо гарадаг, ажахынуудта ороо һо таряа, овощ, хартаабха, малай тэжээлэй ургамалнуудые тариха, ургуулха, хуряажа абаха бүхы хүдэлмэриие толгойлхо, шэнэ сортнуудые дэлгэрүүлхэ, колхоз, совхозуудта главна мэргэжэлтэдээр хүдэлхэ байна. Агрохимигүүд тусхай лабораторидо, экспедицинүүдтэ хүдэлхэ,үндэр ургаса абахын тула үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые зохёохо юм.

Механизациин факультет дүүргэһэн хүнүүд хүдөө ажахыда бии байһан бүхы түхэлэй машина техникэ һайнаар ашаглаха хэрэгые эмхидхэн хүтэлбэрилхэ инженер-механигууд боложо гарана. Мүн тэдэнэр хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводуудта, конструкторска болон проектнэ организацинуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэд болохо юм.

Экономическа факультет мүнөө хүдөө ажахыда улам олон хэрэгтэй боложо байһан мэргэжэлтэд — агроном-экономистнууд, бухгалтернуудые бэлдэдэг. Оньһон техникээр зэбсэгжэһэн томо колхоз, совхозуудые экономическа талаһаань зүбөөр эрхилхэ, бүхы һалбаринуудта тоо бүридхэл һайнаар хэхэ гээшэ тон шухала болонхой бшуу.

Институт соо 47 кафедра бии. 250 багшанар студентнэрые эрдэм мэргэжэлдэ һургана. Тэдээн соо найман профессор, тэрэ тоодо эрдэмэй 5 доктор болон 160 доцент, эрдэмэй кандидадууд хүдэлдэг.

Тусхай мэргэжэлэй эрдэм наука гүнзэгыгөөр шудалхын тула хүдөөдэ хүдэлхэ мэргэжэлтэд математика, физикэ, хими гэхэ мэтые баһал һайнаар мэдэхэ зэргэтэй. Жэшээнь, агрохимическэ, зоотехническэ, ветеринарна факультедүүдтэ һурагшад дээдэ математика, вариационно статистика, тоо бодолгын техникэ (ЭВМ) үзэдэг байна. Экономическа факультедтэ һурагшад линейнэ программировани, экономикын ямар нэгэ тодорхой зорилго шиидхэхэдээ мүнөө үеын математическа орёо нарин онол аргануудые хэрэглэжэ һурана.

Илангаяа механизациин факультедэй студентнэр математика бүришье гүнзэгыгөөр шудалдаг. Физикын кафедрын лаборатори соо ороо һаатнай, элдэб орёо нарин түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүд байха.

Хэнэйшье мэдэһээр студентнэрэй эрдэм мэдэрэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ном дэбтэр барагдашагүй ехэ булаг байһаниинь элитэ ааб даа. Институт элдэб янзын 252 мянга үлүүтэй боти номтой библиотекэтэй. Жэл бүри 269 ондоо журналнуудые бэшүүлжэ абадагбди. Үшөө 120 ондоо журналнууд хилын саанаһаа ерэнэ.

Һуража байхадаа хүбүүд, басагад шэлэһэн мэргэжэлээрээ гансашье теоретическэ эрдэм мэдэрэл абана бэшэ, мүн үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл, онол аргануудые ажал дээрэ шудална, хүтэлбэрилхы дадал олоно. Тэдэнэр институдай һуралсалай-туршалгын «Байгал» ажахыда хүдэлжэ, шудалһан эрдэмээ ажалтай холбодог. Тус ажахыда эрхим һайн үүлтэрэй үхэр мал үсхэбэрилэгдэдэг. Эндэхи фермын үнеэд һү шэмынгээ талаар ороной дээдэ һургуулинуудай ажахынууд соо түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 5,2 килограмм нооһон хайшалагдана. Эндэ овощ ургуулха теплицэ бии. Ажахыда ехэхэн хүдэлмэри оньһожоруулагданхай.

Мүнөө институдта 3 мянган хүн очноор, 2500 хүн заочноор һуралсана. Студентнэрэй дунда манай ороной бүхы үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд обтэй эетэйгээр һуранад. Эндэмнай 25 область, хизаар, республиканууднаа ерэһэн хүбүүд, басагад бии. Тува, Яхад, холын Алас-Дурна зүгэй, Украинын, Узбекистан, Армени, Грузи, Дагестанай түлөөлэгшэдтэй манай институдта ушархат. Студентнэрэймнай хахадынь буряадууд, 40 процентнь ородууд, бэшэниинь ондоо яһатан юм.

Хүнүүдэй һайнаар һураха, сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ, амарха бүхы эрхэ байдалшье бии. Энэ жэлдэ сентябриин 1-һээ студентнэрэй мүнгэн тэдхэмжэ—стипенди 25 процентээр ехэ болохонь гээшэ. Һуража байһан зонноймнай 80 процентнь гүрэнэй стипенди абадаг. Колхоз, совхозуудһаа эльгээгдэһэн хүбүүд, басагад өөһэд өөһэдынгөө ажахыһаа мүнгэн тэдхэмжэ абана. Һуралсалдаа онсо шалгарһан, ниитын хүдэлмэридэ, илангаяа эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүнүүд тусгаар нэрэтэй стипенди абадаг юм. Институдта В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ—дүрбэн, Я. М. Свердловэй нэрэмжэтэ — нэгэ стипенди бии болгогдонхой. Жэшээнь, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ дээшэлүүлэгдэһэн стипендиие мүнөө зоотехническэ факультедэй табадахи курсын студентка В. В. Лазаревич абана. Я. М. Свердловэй нэрэмжэтэ стипендиие механизациин факультедэй табадахи курсын студент Е. В. Кривошеин абадаг. Эдэнэр хоюулан Шэтын областьһоо ерэһэн.

Студентнэрэй ажабайдалда бэе махабадын һорёон, спорт горитой һуури эзэлнэ. Институдай дэргэдэ 500 дүрбэлжэн метр талмайтай спортын зал бии. Манай спортсменүүд Улаан-Үдэ хото доторoo элдэб мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, түрүү һууринуудые ходо эзэлдэг.

Залуушуулай дунда уран һайханай бүлгэм ехэ хүндэтэй. Хэдэн арбаад хүбүүд, басагад бэлиг шадабаряа харуулжа, институдай студентнэрэй уран һайханай бүлгэм Москвада уласхоорондын залуушуулай фестивальда хабаадаха золтой байһан.

Саашадаа һуралсалайнгаа шанарые улам нарижуулан һайжаруулха, эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэриие үргэдхэхэ, эрхим бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдые гаргаха, колхоз, совхозуудтаа үйлэдбэриин талаар бүри һайнаар туһалдаг болохо зорилго табигдана.

И. ХАРЖЕЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент, экономическа эрдэмэй кандидат.

ЧЕБУНИН ЭРХИМЛЭБЭ

Хүнгэн атлетикээр хүдөө ажахы болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ мастерта кандидат Андрей Чебунин (хүдөө ажахын институт) ядро түлхихэдөө 13 метр 44 сантиметртэ хүргэжэ, эрхимлэһэн байна. Хүдөө ажахын институдай нүгөөдэ түлөөлэгшэ Петр Степанов 400, 200 метртэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда мүн лэ түрүү һуури эзэлбэ.

Утые харайлгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Андрей Чебунин, Владимир Перелыгин, Юрий Заиграев гэгшэдэй хоорондо ёһотой шанга тулалдаан болоо. Эндэ Турунтаево тосхоной дунда һургуулиин багша Юрий Заиграев 6 метр 62 сантиметр холо һүрэжэ, нүгөөдүүлээ ахижа гараба.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада хүдөө ажахын институдай, Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудай команданууд түрүү һуури эзэлһэн байна.

В. БАДМАЕВ.

ЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

16.05—орон доторхи һонин. 16.10—«Четверо с одного двора» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильм. 16.20—«Эрдэм наука—мүнөөдэр» гэһэн научна программа. 16.50—телезүжэг. 17.35—шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

17.50—«Ровесник» гэһэн киножурнал.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

18.00—«СССР-эй арадай артист Я. Лемешев» гэһэн дамжуулга. 19.00—«Время» гэһэн һүүлэй һонинной программа.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.30—телепанорама. 19.50—«Аха дүү арадуудай республикануудай уран зохеол» гэһэн дамжуулга.

«ОРБИТА» ХАРАЛУУЛНА:

20.00—«Жизнь и смерть дворянина Чертопханова» гэһэн уран һайханай телевизионно фильмын нэгэдэхи серинь харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.30—«Первая Бастилия» гэһэн уран һайханай фильм. 22.40—«Үдэшын концерт» гэһэн дамжуулга.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон телеграф радио

ВАРШАВА

КНДР-эй делегаци ерэбэ

ТАСС

КНДР-эй Арадай Дээдэ суглаанай Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Кан Рян Ук түрүүтэй КНДР-эй Арадай Дээдэ суглаанай делегаци ПНР-эй Сеймэй Президиумэй уряалаар, албанай хэрэгээр Варшавада ерээ.

ВАШИНГТОН

П. Питерсоной пресс-конференци

ТАСС

Худалдаа наймаанай асуудалнуудые зүбшэлхэ Совет-американ комиссиин түрүүшын заседаниин Москвада июлиин 20-ной үдэр нээгдэхээ байһантай дашарамдуулан, США-гай худалдаа наймаанай министр П. Питерсон Сагаан байшан соо пресс-конференци үнгэргэбэ.

Комиссиин удаадахи заседанинууд Москва ба Вашингтондо ээлжээгээр болохо, тиихэдээ «хэдэ хэдэн асуудалнуудаар үгээ, ойлголсолгын эхи табихые манай правительстванууд найдана» гэжэ министр хэлэбэ.

Комиссиин хүдэлмэридэ хабаадаха американ делегациин бүридэл пресс-конференци дээрэ соносхогдоо.

НЬЮ-ЙОРК

США-гай компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ

ТАСС

США-гай Коммунис партиин Центральна Комитет тусхай мэдүүлгэ тунхаглан, Урда Корейһээ американ сэрэгүүдые, Индохитадһаа Урда-Корейн сэрэгүүдые сүм гаргахыень уряалба.

«Урда Корейһээ США-гай сэрэгүүдые хүсэд бүрин, дары түргэн гаргаагүй һаа, эндэхи американ сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые, агаарай-сэрэгэй баазануудые усадхаагүй һаа» Корейе нэгэдхэжэ шадагдахагүй гэжэ США-гай Компарти тоолоно.

ПАРИЖ

ВКТ дэмжэнэ

ТАСС

Франциин эгээл томо профсоюзна эмхинүүдэй нэгэн — Ажалай бүгэдэ ниитын конфедераци (ВКТ) Франциин Компартиин ба социалис партиин һайшааһан правительственна хамтын программые эрид шууд дэмжэнэ.

ХАНОЙ

Индохитадтахи байлдаанууд

ТАСС

Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй амжалтата ябуулганууд тухай шэнэ мэдээсэлнүүд Урда Вьетнамай фронтнуудһаа абтана.

Сүлөөлэлгэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээнүүдэй ёһоор, Урда Вьетнамай патриодууд Тхыатхиен провинцида июлиин 6, 7-ной үеэр Аннамска шэлын бооридо сайгон сэрэгүүдэй нэгэдэхи ба гурбадахи полкнуудай байһан газарнууд худар шанга доботолгонуудые хээ.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд түбэй хада гүбээтэ районда июнь һара соо дайшалхы ябуулгануудые амжалтатайгаар хэжэ, дайсанай 2700 гаран солдадые алаһан, шархатуулһан ба плендэ абаһан, сэрэгэй 220 машина, тэрэ тоодо 65 танк ба бронетранспортернуудые сохиһон, 7 вертолёт буудажа унагааһан, элдэб янзын 340 ехэ буу буляажа абаһан байна гэжэ АПО агентство мэдээсэбэ.

ПРАГА

ЧССР ФРГ хоёрой хоорондын хэлсээнүүд тушаа

ТАСС

Хоёр ороной хоорондын харилсаа гуримшуулха асуудалаар ЧССР ФРГ хоёрой хоорондохи хөөрэлдөөнүүдэй ээлжээтэ шата тухай редакционно шэнжэлэл «Руде право» газетэдэ тунхаглагдаа. Тиимэ хөөрэлдөөн июниин һүүл багта Прагада болоһон байна. Баруун Германиин зарим газетэнүүд эдэ хөөрэлдөөнүүдэй ябасые тон муугаар харуулаа.

Прагада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй удха хазагайруулха һэдэлгын гаргагдаһан тухай хэлэгдэнэ гэжэ «Руде право» ажаглаба. Гол асуудалаар хоёр талын хараа бодолой алгасаае табадахи хөөрэлдөөнэй үедэ нээрэшье зайсуулжа шадагдаагүй байгаа. Тиигэбэшье, эдэ хөөрэлдөөнүүд зохихо үүргэ дүүргэһэн байна. Зорилго юуб гэхэдэ, хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые үндэһэ болгон, хоёр ороной правительство таарамжатай политическэ шиидхэбэри гаргаха ёһотой болоно, — гэжэ ФРГ-гэй делегациин толгойлогшо Франк мэдүүлбэ.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зохихо амжалтын түйлагдаагүй байһанай түлөө гэм зэмые Чехословаки даахагүй. Мюнхенскэ хэлсээнэй хойшолонгуудай хоёр талые ханаахаар зайсуулагдахын тула Чехословакиин зүгһөө зохихо оролдолгын гаргагдабашье, Баруун Германиин түлөөлэгшэнь Мюнхенскэ хэлсээн нэгэ үедэ үнэхөөрөө хуулита ябуулга байһан хэбэртэйгээр баталжа үргэлжэлөө. Мюнхенскэ хэлсээе эхинһээ хойшо буруу гэжэ мэдэрбэл, тэрэ хэлсээнэй һүүлээр Германиин мэдэлдэ ороһон чехословак газар дайда дээрэ байһан ФРГ-гэй гражданинуудта юридическэ аягүй хойшолонгуудые ушаруулжа магад гэжэ ФРГ-гэй делегаци шалтаһан байна. Гэхэ зуура, энэ талаар зохихо найдуулга хэхээр бэлэн байнабди, мүнөө ФРГ-гэй гражданинууд байһан судетскэ немецүүдэй эрхэдэ хабаатай гурим хубилгаха һанаашалга манда байхагүй гэжэ ЧССР жэлэй урда тээ мэдүүлээ һэн. Тиигэбэшье хоёр ороной хоорондын харилсаа заһаруулха тухай асуудал дары шиидхэхэ зорилготой ЧССР-эй энэ үүсхэлдэ Баруун Германи харюу үгөөгүй юм.

Бундестагай һунгалтын болохоһоо бүри урид таарамжатай хэлсээ түйлаха ябадалай таһалдаха ямаршье шалтагаан ЧССР ФРГ хоёрто байха зэргэгүй гэжэ «Руде право» түгэсхэл доторoo тэмдэглэнэ.

АЛЖИР

ПАИГК-ын түлөөлэлгэтэ эмхиин коммюнике

ТАСС

Гвинейн ба Ногоон хушуунай олтирогуудай Африканска партиин түлөөлэлгэтэ эмхиин (ПАИГК) коммюнике эндэ тунхаглагдаа. Тэрээн доторнь нигэжэ хэлэгдэнэ: 1972 оной майда Гвинейн патриодуудай дайшалхы ябуулгануудые хэхэ үедэ Португалиин 117 солдат алуулһан, нилээд олон хүн шархатаһан байгаа.

Энэл үе соо ПАИГК-ын армиин подразделенинүүд 35 дахин добтолхы ябуулгануудые хэһэн, 22 дахин тоһожо сохиһон, дайсанай 13 автомашина ба сэрэгэй бусад техникэ һандааһан байна.

МАЙАМИ-БИЧ (Флорида)

Демократическа партиин съезд

ТАСС

США-гай демократическа партиин национальна съезд эндэ нээгдээ. Съездын делегадууд президентын кандидадые һунгаха, һунгалтын урда тээ демократическа партиин баримталан бэелүүлхэ хараа баталха байна.

Съездын дэбжүүлһэн кандидат һунгуулиин кампаниин үе соо США-гай президентын тушаалай түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлхэ. США-гай президентые һунгаха национальна һунгалта байгша оной ноябриин 7-до болохо.

ИСЛАМБАД

БУҺАЛГААН БОЛОНО

ТАСС

Синдхи хэлые хуулита хэлэн болгохо һанаашалга тухай Синд провинциин засагаархидай соносхоһоной һүүлээр Пакистанай тон томо хото—Карачида буһалгаан боложо үргэлжэлһөөр. Хотын зарим районуудта комендантын час тогтоогдоо. Карачин үйлсэнүүдые сэрэгүүд хинана. «Пакистан таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэртөө хотын элдэб районуудта тулалдаануудай болохо үеэр дүрбэн хүн алуулаа.

Пакистанай президент Бхутто Национальна ассамблейн депутадуудта хандан үгэ хэлэхэдээ, правительствамнай Карачидахи байдалай һүжэржэ байһанда ехээр һанаата болоно, тэрэниие заһаруулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха гэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Патриодууд добтолно

ТАСС

Ороной урда зүгтэ патриодуудаар хүреэлэгдэһэн Ангтасом городһоо пномпениин олохон сэрэгүүд дахинаа намнагдаа. Ангтасом—Такео провинциин районно центр юм, тус хотын ехэнхи хубинь сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй гарта байдаг. АП агентствын корреспондентын Пномпеньһээ дамжуулһанай ёһоор,энэ райондохи байдал «муудажа үргэлжэлһөөр».

АДЕН

Арадай фронтын сэрэгшэдэй амжалта

ТАСС

Оман ба Персид булангые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ арадай фронтын сэрэгшэд һүүлэй хэдэн неделиин турша соо султанай хүлһэнэй сэрэгүүдтэ эсэргүү олохон амжалтатай ябуулгануудые хээ. Дофарай райондо тиимэ ябуулгануудай хэгдэхэ үеэр Англиин нэгэ самолёт унагаагдаһан, олон хүн ба техникэ гэмтэл, һандаралда ороһон байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүдэлмэришэн ангиин нэосэ»—түрүү бэшэг. «Тэжээл бэлэдхэл—эршэтэ ажал»—суглуулбари. Орон доторой шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хоншод дүй дүршэлөөрөө андалдана» корреспенденци. Фоторепортаж. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. А. Игумновагай «Дитя не плачет» гэһэн корреспонденци. Хилын саанаһаа событинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. «Хаана һурахаяа орохоб?»

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улаан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-04499. Заказ № 1308.